СОВЕТ
МЕНЗЕЛИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
МИНЗӘЛӘ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ **КАРАР**

10.03.2016 ел г. Мензелинск № 1

«Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставын раслау турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел,№131-ФЗ Федераль законның 44 статьясы, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге №45-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы,Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Уставының 91,92,93 статьясы нигезендә, «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы»муниципаль берәмлеге Советы КАРАР ЧЫГАРДЫ:

1. «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы» муниципаль берәмлеге уставын расларга. (1 нче кушымта).

2. Әлеге карарны Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының Татарстан Республикасы буенча идарәсенә җибәрергә.

3.Әлеге карарны дәүләт теркәве узганнан соң Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре Порталында районның рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә бастырырга.

4. Әлеге карар «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге №131-ФЗ Федераль законның 44 статьясында каралган тәртиптә кертелә.

Совет рәисе А.Ф. Сәлахов

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 нче статья. Муниципаль район һәм аның статусы

1. «Минзәлә муниципаль районы» муниципаль берәмлеге муниципаль район статусына «Минзәлә муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы №50-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы белән бирелде.
2. «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең рәсми исеме (алга таба - район), кыскартылган исеме - «Минзәлә муниципаль районы».

2 нче статья. Районның территориаль төзелеше

1. Район территориясе составына муниципаль берәмлекләр керә:

- “Минзәлә шәһәре”
- Әтрәкле авыл җирлеге
- Аю авыл җирлеге
- Бикбау авыл җирлеге
- Югары Тәкермән авыл җирлеге
- Воровский исемендәге авыл җирлеге
- Иркәнәш авыл җирлеге
- Кадрәк авыл җирлеге
- Коноваловка авыл җирлеге
- Хуҗәмәт авыл җирлеге
- Наратлы Кичү авыл җирлеге
- Николаевка авыл җирлеге
- Яңа Мажын авыл җирлеге
- Яңа Мәлкән авыл җирлеге
- Тауасты Байлар авыл җирлеге
- Иске Мажын авыл җирлеге
- Иске Матвеевка авыл җирлеге
- Урыс авыл җирлеге
- Юртау авыл җирлеге
- Юшады авыл җирлеге

2. Районның административ үзәге Минзәлә шәһәре.
3. Район чикләре «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы №50-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.
4. Районның чикләре җирлекара характердагы мәсьәләләрне хәл итү өчен шартлар тудыру кирәклеген исәпкә алып, шулай ук район җирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнгән.

Районның бөтен территориясендә күрсәтелгән органнарга федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру.

1. Район чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы законы белән законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3 нче статья. Районның рәсми символлары

1. Минзәлә муниципаль районы федераль законнар һәм геральдик кагыйдәләр нигезендә билгеләнгән тәртиптә теркәлгән, тарихи, мәдәни, милли һәм башка җирле традицияләрне чагылдыра торган рәсми символларга ия: флаг һәм герб.

2.Тасвирлау, нигезләү, шулай ук Минзәлә муниципаль районының рәсми символларын куллану тәртибе герб һәм флаг турындагы нигезләмәләрдә беркетелгән. Минзәлә муниципаль районының рәсми символлары Районның гербы һәм флагы турындагы нигезләмәләрдә беркетелгән.

3. Районның гербын сурәтләү матбугатта, бланкларда һәм башка урыннарда урнаштырыла. Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларының, Районның җирле үзидарә органнары биналарының фасадлары, Район Советының утырышлар залында, Районның Главасы эшчеләренең һәм Башкарма комитет җитәкчесенең рәсми документлары. Башка очраклар Район гербын рәсми рәвештә яңадан торгызу Район Советы карары һәм Район гербы турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

4. Район флагы (булган очракта) даими рәвештә җирле үзидарә органнары биналары, предприятиеләр, учреждениеләр, муниципаль милектәге оешмалар фасадында район Советының утырышлар залында, район башлыгының һәм район Башкарма комитеты җитәкчесенең эш кабинетларында урнаштырыла. Район флагыннан рәсми файдалануның башка очраклары район Советы һәм район флагы турындагы Нигезләмә карарлары белән билгеләнә.

5. Районның гербы һәм флагы федераль кануннарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве узарга тиеш.

4 нче статья. Районда яшәүчеләрнең җирле үзидарәне гамәлгә ашыруга хокукы

1. Райондагы җирле үзидарә Россия Федерациясе гражданнары тарафыннан җирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда катнашу юлы белән, турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләре ярдәмендә, шулай ук әлеге Уставта каралган сайлау һәм җирле үзидарәнең башка органнары аша гамәлгә ашырыла.

2. Сайлау хокукына ия Россия Федерациясе гражданнары җирле үзидарәне турыдан-туры, шулай ук җенесенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, мөлкәтенә һәм нинди булуга карамастан, үз вәкилләре аша гамәлгә ашыруга тигез хокукларга ия.

Вазыйфаи нигезләмә, дингә мөнәсәбәт, инанулар, иҗтимагый берләшмәләргә каравы.

Район территориясендә даими яисә башлыча яшәүче чит ил гражданнары җирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенең халыкара килешүләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

3. Район гражданнары җирле үзидарә органнарына һәм район җирле үзидарәсенең вазыйфаи затларына турыдан-туры мөрәҗәгать итәргә, җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагыла торган документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук, законда башкасы каралмаган булса, гражданнарның район җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында тулы һәм дөрес мәгълүмат алу мөмкинлеген тәэмин итергә тиеш.

5. Районның җирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка районның һәм аның аерым территорияләренең аеруча әһәмиятле мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хуҗалык эше, халыкка төрле хезмәт күрсәтүче социаль ташламалар, иҗтимагый тәртипне саклау торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында «Дәүләт органнары һәм җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүматтан файдалануны тәэмин итү турында» 2009 елның 09 февралендәге №8-ФЗ Федераль закон нигезендә даими рәвештә хәбәр итәләр.

6. Гражданнар судта районның җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының хокукый актларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять белдерү хокукына ия, әгәр алар законнарга каршы килә икән, гражданнарның хокукларын, ирекләрен, законлы мәнфәгатьләрен боза.

6.1. Кешеләр саны ызанында урнашкан нотариус торак пунктында булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу.

5 нче статья. Районның җирле үзидарә органнары структурасы

1. Районның җирле үзидарә органнары структурасына район Советы, район башлыгы, районның Башкарма комитеты, районның контроль-хисап палатасы, әлеге Устав нигезендә төзелә торган башка җирле үзидарә органнары керә.

2. Районның җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

6 нче статья. Районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләре

1. Муниципаль районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль район бюджеты проектын төзү һәм карау, муниципаль район бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, муниципаль район бюджеты үтәлеше турындагы хисапны төзү һәм раслау;

2) муниципаль районның җирле салымнарын һәм җыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм гамәлдән чыгару;

3) муниципаль районның муниципаль милкендәге мөлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4) муниципаль район чикләрендә Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә җирлекләрне электр һәм газ белән тәэмин итүне оештыру;

5) муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге, муниципаль район чикләрендә торак пунктлар чикләреннән тыш җирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын муниципаль тикшереп торуны гамәлгә ашыру, аларда юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

6) муниципаль район чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм җирлекләр арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

6.1) террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук муниципаль район территориясендә террорчылык һәм экстремизм чагылышлары нәтиҗәләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) ликвидацияләүдә катнашу;

6.2) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, муниципаль район территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен үстерүгә, милли азчылыкларның хокукларын гамәлгә ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни җайлашуын тәэмин итүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлтелгән чаралар эшләү һәм гамәлгә ашыру;

7) муниципаль район территориясендә гадәттән тыш хәлләр нәтиҗәләрен кисәтүдә һәм юкка чыгаруда катнашу;

8) муниципаль район территориясендә җәмәгать тәртибен саклауны оештыру;

8.1) муниципаль районның административ участогында эшләү өчен бинаны полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә бирү;

8.2) 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәрнең күрсәтелгән вазыйфа буенча бурычларын үтәү чорына торак урыны бирү;

9) әйләнә-тирә мохитне саклау буенча җирлекара характердагы чараларны оештыру;

10) муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча (федераль дәүләт белем бирү стандартлары нигезендә төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыруны финанс ягыннан тәэмин итү вәкаләтләреннән тыш) һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне оештыру, муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне оештыру (өстәмә белем бирүдән тыш, аларны финанс ягыннан тәэмин итү Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимияте органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла торган балаларга өстәмә белем бирүне оештыру), балаларны карауны һәм карауны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру, шулай ук каникул вакытында балаларның ялын оештыру;

11) муниципаль район территориясендә халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыру (халыкка медицина ярдәме күрсәтү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы карамагындагы медицина

оешмаларында медицина ярдәме белән тәэмин ителә торган территорияләр исемлегенә кертелгән җирлекләр территорияләреннән тыш) гражданнарга медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләренең территориаль программасы нигезендә аерым территорияләр халкына медицина ярдәме күрсәтү функцияләрен гамәлгә ашыручы территорияләр исемлеген;

12) тиешле муниципаль районнар территорияләрендә каты коммуналь калдыкларны җыю (шул исәптән аерым җыю), транспортировкалау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү эшчәнлеген оештыруда катнашу;
(29.12.2014 N 458-ФЗ Федераль закон редакциясендә 14 пункт)

13) муниципаль районны территориаль планлаштыру схемасын раслау, муниципаль районны территориаль планлаштыру схемасы нигезендә әзерләнгән территорияне планлаштыру документларын раслау, муниципаль район территориясендә гамәлгә ашырыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмин итүнең мәгълүмат системасын алып бару, муниципаль район чикләрендә муниципаль районнар чикләрендә җир кишәрлекләрен резервлау һәм алу;

13.1. реклама конструкцияләрен урнаштыру схемасын, муниципаль район территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә рөхсәтләр бирү, мондый рөхсәтләрне гамәлдән чыгару, муниципаль район территориясендә үз белдеге белән билгеләнгән реклама конструкцияләрен күрсәтү турында күрсәтмәләр бирү схемасын раслау

14) җирлекләрнең архив фондларын саклауны да кертеп, муниципаль архив төзү һәм аны карап тоту;

15) муниципаль район территориясендә җирлекара күмү урыннарын карап тоту, ритуаль хезмәтләр оештыру;

16) муниципаль район составына керүче җирлекләрне элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

17) җирлекара китапханәләр арасында халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, китапханә фондларын туплау һәм аларның сакланышын тәэмин итү;

17.1) муниципаль район составына керүче җирлекләрне ял вакытын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәт күрсәтүләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

17.2) муниципаль район составына керүче җирлекләрдә җирле традицион халык сәнгать иҗатын үстерү өчен шартлар тудыру;

17.3) муниципаль район милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкарьләрен) саклап калу, алардан файдалану һәм аларны популярлаштыру, муниципаль район территориясендә урнашкан җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкарьләрен) саклау;

18) муниципаль район составына керүче җирлекләрнең бюджет тәэмин ителеше дәрәҗәсен муниципаль район бюджеты акчалары исәбеннән тигезләү;

19) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм муниципаль район территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

20) муниципаль район территориясендә җирле әһәмияттәге дәвалау-

савыктыру урыннарын һәм курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тәэмин итү, шулай ук җирле әһәмияттәге махсус сакланылучы табигать территорияләрен файдалану һәм саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

21) муниципаль район территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

22) су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

23) җирлекләрдә авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерү өчен шартлар тудыру, авыл хуҗалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерүгә ярдәм итү, социаль юнәлештәге коммерциячел булмаган оешмаларга, хәйрия эшчәнлегенә һәм ихтыярый ярдәмне күрсәтү;

24) муниципаль район территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тәэмин итү, муниципаль районның рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

25) балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча җирлекара характердагы чараларны оештыру һәм гамәлгә ашыру;

26) Россия Федерациясенең су законнарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесенең вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, шәхси һәм көнкүреш ихтыяҗлары өчен гомуми файдаланудагы су объектларыннан файдалану кагыйдәләрен билгеләү, моңа гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосаларына ирекле керүен тәэмин итү дә керә;

27) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру;

28) муниципаль район ихтыяҗлары өчен ясалма җир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны тәэмин итү, ачык аукцион уздыру федераль закон нигезендә ясалма җир кишәрлеге төзү турында шартнамә төзү хокукына ия:

29) муниципаль район чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыру; (33 п. 21.11.2011 N 329-ФЗ Федераль законы белән кертелде)

30) адреслау объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, аннулировать итү, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемнәр бирү, муниципаль районның авылара территориясе чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, аннулировать итү, мәгълүматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыру; (и. 34 28.12.2013 N 443-ФЗ Федераль закон белән кертелде)

31) муниципаль районның авылара территориясендә муниципаль җир контролен гамәлгә ашыру; (и. 35 21.07.2014 N 234-ФЗ Федераль закон белән кертелде)

32) «Дәүләт күчемсез мөлкәт кадастры турында» 2007 елның 24 июлендәге №221-ФЗ Федераль закон нигезендә комплексйы кадастр эшләре башкаруны оештыру һәм территориянең карта-планын раслау.

2. Районның җирле үзидарә органнары район составына керүче аерым җирлекләрнең җирле үзидарә органнары белән килешү төзергә, аларга җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны

Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә район бюджетыннан тиешле җирлекләр бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән тапшыру турында килешүләр төзергә хокуклы.

7 нче статья. Районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүгә хокукы

1. Районның җирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) муниципаль район музейларын төзү;

2) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

3) муниципаль район территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

4) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм күрсәтү һәм муниципаль район территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;

5) 2008 елның 31 декабренә торышы буенча алар карамагындагы югары белем бирү муниципаль мәгариф оешмаларын гамәлгә куючы функцияләрен гамәлгә ашыру;

6) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

7) кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәҗбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык күрсәтүче иҗтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

8) инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия иҗтимагый берләшмәләре тарафыннан оешмалар тарафыннан төзелгән «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге №181-ФЗ Федераль закон нигезендә ярдәм күрсәтү;

9) «Кан һәм аның компонентлары донорлыгы турында» 2012 елның 20 июлендәге №125-ФЗ Федераль законда каралган чараларны гамәлгә ашыру;

10) оешмалар тарафыннан федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда хезмәт күрсәтүләрнең сыйфатын бәйсез бәяләүне оештыру өчен шартлар тудыру.

2. Районның җирле үзидарә органнары әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләрне хәл итәргә, әгәр федераль законнарда каралса, бүтән дәүләт вәкаләтләрен (№131-ФЗ Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга тапшырылмаган) гамәлгә ашыруда катнашырга, шулай ук башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектлары законнары белән үз компетенцияләреннән төшереп калдырмаган башка мәсьәләләрне, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан тыш, җирле бюджетлар керемнәре исәбеннән һәм түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре керүне хәл итергә хокуклы.

8 нче статья. Районның җирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләрен бирү

Районның җирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләрен бирү федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

Районның җирле үзидарә органнары тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен шушы максатларга бүлеп бирелгән матди ресурслар һәм финанс чаралары чикләрендә тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә җаваплы булалар.

Тапшырылган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру дәүләт контроле астында. Районның җирле үзидарә органнары тарафыннан аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тикшереп тору шартлары һәм тәртибе тиешенчә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә. Район Советы үз вәкаләтләре чикләрендә районның җирле үзидарә органнары карамагындагы матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалану очракларын һәм тәртибен билгеләргә хокуклы.

9 нче статья. Районның муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

Районның муниципалитетара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм җирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

10 нче статья. Районның җирле үзидарә органнары белән дәүләт хакимияте органнары арасындагы багланышлар

Районның җирле үзидарә органнары белән дәүләт хакимияте органнары арасындагы багланышлар түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

1) Районның социаль-икътисадый үсешенә юнәлтелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда район җирле үзидарә органнарының катнашуы;

2) Районның җирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (килешүләр) төзү;

3) даими яисә вакытлыча координация, консультация, киңәш бирү һәм башка эш органнары булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Район Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгеләнгән үзара хезмәттәшлекнең башка рәвешләре.

11 нче статья. Муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу

Райондагы муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне дә кертеп, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләү, муниципаль хезмәтне үтү шартлары һәм тәртибе «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы №25-

ФЗ Федераль закон, «0» 2013 елның 25 июнендәге № 50-ЗРТ Татарстан Республикасы Законы белән гамәлгә ашырыла.

муниципаль хезмәт турында", Район Советы раслаган муниципаль хезмәт турында нигезләмә һәм районның муниципаль хокукый актлары белән.

II бүлек. ХАЛЫК ТАРАФЫННАН ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУЫ

12 нче статья. Халык тарафыннан җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвешләре

Халык турыдан-туры җирле үзидарәне гамәлгә ашыра һәм җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге рәвешләрдә катнаша:

1) җирле референдум;
2) Районның чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;
3) гражданнарның хокукый иҗади инициативасы;
4) территориаль иҗтимагый үзидарә;
5) ачык тыңлаулар;
6) гражданнар җыелышы;
7) гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы);
8) гражданнардан сораштыру;
9) җирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы;
10) гражданнарның җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре;
11) иҗтимагый (консультатив) советлар төзү;
12) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләр.

13 нче статья. Җирле референдум

1. Җирле референдум җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә турыдан-туры халык тарафыннан хәл итү максатларында уздырыла.
2. Җирле референдум районның бөтен территориясендә уздырыла.
3. Җирле референдумда җирле референдумда катнашу хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Гражданнар җирле референдумда гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә яшерен тавыш биргәндә катнаша.
4. Җирле референдумны уздыру турында карар Район Советы тарафыннан түбәндәге инициатива буенча кабул ителә:
   1) җирле референдумда катнашу хокукына ия гражданнар;

2) уставларында сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда катнашу каралган сайлау берләшмәсе, башка иҗтимагый берләшмә

федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән булса;

3) Район Советы һәм Башкарма комитет җитәкчесе алар тарафыннан бергә чыгарылган иде.

5. Әлеге статьяның 4 пунктының 2 бүлегендә күрсәтелгән гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр инициативасы буенча җирле референдумны билгеләү шарты булып әлеге инициативаны хуплап имзалар җыю тора, аларның саны район территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының 5 процентын тәшкил итә, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

6. Район Советы һәм Район Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан чыгарылган референдум уздыру инициативасы район Советы карары һәм башкарма комитет җитәкчесе карары белән рәсмиләштерелә. Әлеге инициативаны күрсәтү тәртибе Район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Район Советы җирле референдумны район советына кабул ителгән документлар нигезендә җирле референдум билгеләнә торган көннән алып 30 көн эчендә билгели.

8. Тавыш бирү йомгаклары һәм җирле референдумда кабул ителгән карар рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

9. Җирле референдумда кабул ителгән карар Район территориясендә һичшиксез үтәлергә тиеш һәм дәүләт хакимиятенең нинди дә булса органнары, аларның вазыйфаи затлары яисә Районның җирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаҗ түгел.

10. Районның җирле үзидарә органнары җирле референдумда кабул ителгән карарның үтәлешен әлеге Устав билгеләгән вәкаләтләр бүлешү нигезендә тәэмин итәләр.

11. Җирле референдум уздыру турындагы карарга, шулай ук җирле референдумда кабул ителгән карарга карата федераль закон нигезендә суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

12. Җирле референдумны әзерләү һәм уздыру тәртибе гамәлдәге законнар белән җайга салына.

14 нче статья. Чикләрне үзгәртү, районны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Чикләрне үзгәртү, Районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның әлеге үзгәрешкә ризалыгын алу, Районны үзгәртеп кору максатларында уздырыла.

2. Чикләрне үзгәртү, Районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү районның бөтен территориясендә яисә «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда билгеләнгән очракларда аның территориясенең бер өлешендә уздырыла.

3. Район чикләрен үзгәртү, Районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү Район Советы тарафыннан билгеләнә һәм “Россия Федерациясендә

җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, “Җирле референдум турында” Татарстан Республикасы Законында һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

4. Районның чикләрен үзгәртү, Районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда район халкының яртысыннан күбрәге яисә район сайлау хокукына ия өлешенең катнашса, узган дип санала. Район чикләрен үзгәртүгә халыкның ризалыгы, Районны үзгәртеп кору, күрсәтелгән үзгәрешләр өчен район халкының яртысыннан күбрәге яисә район башлыгының өлеше тавыш биргән очракта, алынган дип санала.

5. Чикләрне үзгәртү, Районны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү йомгаклары һәм кабул ителгән карарлар рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

14.1 нче статья. Гражданнар җыены

1. “Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль законда каралган очракларда гражданнар җыены, составына күрсәтелгән торак пункт территориясен башка муниципаль район территориясенә кертүне таләп итә торган күрсәтелгән торак пункт кергән район чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча, торак пунктта үткәрелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяда каралган гражданнарның җыены анда сайлау хокукына ия торак пунктта яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы катнашканда хокуклы. Әгәр гражданнар җыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы аның өчен тавыш бирсә, мондый җыен карары кабул ителгән дип санала.

15 нче статья. Гражданнарның хокукый инициативасы

1. Гражданнар әлеге Устав һәм Район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә хокук иҗат инициативасына хокуклы.

2. Хокукый иҗат инициативасы белән актив сайлау хокукына ия гражданнар төркеме, сайлау хокукына ия район халкы санының өч процентыннан артмаган санда чыгыш ясарга мөмкин.

Гражданнарның инициатив төркеменең минималь саны Район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

3. Хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру максатларында гражданнар түбәндәгеләргә хокуклы:

гражданнарның яшәү (эшләү) урыны буенча җыелышларын һәм хокук иҗат инициативасын тикшерү һәм күрсәтү буенча башка күмәк чараларны оештырырга һәм уздырырга;

хокук иҗат инициативасын күрсәтүне хуплап имзалар җыю буенча инициатив төркемнәр төзергә;

Район халкының имзаларын җыярга һәм хокук инициативасын канунга каршы килмәгән ысуллар белән күрсәтүне хуплап агитация алып барырга.

4. Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары гражданнарга хокукый инициативаны гамәлгә ашыруда ярдәм күрсәтергә тиеш.

5. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты Район Советы тарафыннан аның

ачык утырышында, Район башлыгында яисә Район Башкарма комитеты җитәкчесендә әлеге Уставта билгеләнгән компетенцияләре нигезендә аны керткән көннән алып өч ай эчендә һичшиксез каралырга тиеш.

6. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын караганда гражданнарның инициатив төркеме вәкилләренә үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

7. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау процедурасы тиешенчә Район Советы Регламенты, Башлык, Район башкарма комитеты норматив хокукый акты белән билгеләнә.

8. Гражданнарның хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтиҗәләре буенча кабул ителгән нигезле карар рәсми рәвештә язма рәвештә аны керткән гражданнар төркеменә җиткерелергә тиеш.

16 нче статья. Территориаль иҗтимагый үзидарә

1. Районда территориаль иҗтимагый үзидарәләр район шәһәр һәм авыл җирлекләре законнары һәм уставлары нигезендә төзелергә мөмкин.

17 нче статья. Ачык тыңлаулар

1. Район халкы катнашында җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен Район Советы, Татарстан Республикасы Лаеш районы халык алдында тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Халык алдында тыңлаулар район Советы яки Районның башлыгы инициативасы буенча уздырыла.

Халык яки Район Советы инициативасы белән үткәрелә торган ачык тыңлаулар Район Советы тарафыннан билгеләнә, ә район башлыгы - Район башлыгы инициативасы белән.

3. Халык тыңлауларына чыгарылырга тиеш:

1) Район уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты, уставка үзгәрешләр бары тик җирле әһәмияттәге мәсьәләләр Уставында беркетелә торган мәсьәләләрне һәм аларны хәл итү вәкаләтләрен Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга туры китерү максатларында гына кертелә торган очраклардан тыш;

2) Район бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) Районны үстерү планнары һәм программалары проектлары, җирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проектлары, территорияләрне планлаштыру проектлары һәм территорияләрне ызанлау проектлары, шулай ук җир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәтләр бирү мәсьәләләре, рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан тайпылу, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләү мәсьәләләре, җир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш

объектларыннан файдаланунын рөхсәт ителгән бер төрен үзгәртү мәсьәләләре, җирдән файдалану һәм төзелеш алып баруның расланган кагыйдәләре булмаганда мондый файдалануның башка төренә үзгәрешләр;

4) Районны үзгәртеп кору мәсьәләләре;

4. Ачык тыңлаулар үткәрү турындагы карар, гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, тиешле орган яисә Районның вазыйфаи заты тарафыннан муниципаль хокукый акт проектын карау көненә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Күрсәтелгән ачык тыңлаулар уздыру турында карар һәм аларны үткәрү вакытын һәм урынын күрсәтеп, гавами тыңлауларга чыгарыла торган тиешле муниципаль хокукый акт проекты гавами тыңлаулар уздырылган көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш, әгәр гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса.

6. Ачык тыңлаулар уздыру турында карар басылып чыккан көннән алып, аларны үткәрү көненә кадәр Район халкы район башлыгына халык тыңлауларына чыгарыла торган мәсьәлә буенча язма тәкъдимнәр һәм искәрмәләр җибәрергә хокуклы, шул исәптән муниципаль хокукый актны гавами тыңлауларга чыгарыла торган проектка төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр. Район башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм кисәтүләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр ачык тыңлауларда катнашучыларга җиткерелә.

7. Халык тыңлаулары, гамәлдәге законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль хокукый акт проектын карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча уздырыла. Халык тыңлаулары белгечләр, экспертлар, кызыксынган затлар чакыруы белән уздырыла. Ачык тыңлауларда Районның теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

8. Ачык тыңлаулар уздыру йомгаклары буенча җирле үзидарә органнары һәм Районның вазыйфаи затлары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, аларның компетенцияләренә муниципаль хокукый акт проектын гавами тыңлауларга чыгару кертелгән.

9. Ачык тыңлауларның нәтиҗәләре, кабул ителгән карарларның дәлилләнгән нигезләмәсен дә кертеп, гавами тыңлаулар уздырганнан соң 7 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

10. Ачык тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе Район Советы раслаган гавами тыңлаулар турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

18 нче статья. Гражданнар җыелышы

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр турында фикер алышу, халыкка җирле үзидарә органнарының һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү, район территориясенең бер өлешендә территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру өчен гражданнар җыелышлары үткәрелергә мөмкин. Гражданнарның җыелышлары Районның микро-нар, торак массивлары, кварталлары, урамнары, торак йортлары, торак пунктлары буенча чакырыла.

2. Гражданнар җыелышы халык инициативасы, Район Советы, Район башлыгы инициативасы белән, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

3. Район Советы яки Район башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар җыелышы Район Советы яки район башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар җыелышы Территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм шушы территорияләрдә урнашкан предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар җитәкчеләре җыелышында катнашу хокукына ия халык төркемнәренең кимендә 10 процентындагы гражданнар төркеменең язма тәкъдиме буенча Район Советы тарафыннан билгеләнә.

Гражданнар җыелышын үткәрү турындагы тәкъдимдә аны карауга чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеге, җыелышны уздыру вакыты һәм урыны күрсәтелергә тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә әгәр җыелышны үткәрү инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәҗәгать итсә - әлеге гражданнар, аларның һәркайсының фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган көнен, яшәү урыны адресын күрсәтеп мөрәҗәгать итә.

Район Советы үзенең якындагы утырышында гражданнар җыелышын үткәрү турында тәкъдим кертте.

Район Советы гражданнарның җыелышын үткәрүдән аның мәгънәсезлеге мотивлары буенча баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар җыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе территориаль иҗтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар җыелышын уздыру вакыты һәм урыны турында һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләр Җыелыш үткәрү көненә кадәр җиде көннән дә соңга калмыйча әлеге массакүләм мәгълүмат чарасын, почта хәбәрнамәләрен, квартал саен була торган әйләнмәләрне, белдерүләрне һәм мөмкин булган башка чараларны файдаланып хәбәр ителә.

Гражданнар җыелышын әзерләүне һәм уздыруны Районның башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Җыелышлар эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия 18 яшькә җиткән гражданнар катнашырга хокуклы. Җыелышта катнашырга хокукы булган гражданнарның гомуми саны муниципаль сайлаулар уздырганда файдаланыла торган Россия Федерациясе чикләрендә булу урыны һәм яшәү урыны буенча Россия Федерациясе гражданнарын теркәүне исәпкә алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

Җыелышта катнашырга хокукы булган гражданнар санының кимендә өчтән бере катнашса, гражданнар җыелышы тулы хокуклы дип санала.

Җыелыш карарлары җыелышта катнашкан гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8. Гражданнар җыелышы районның җирле үзидарә органнарына һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларына мөрәҗәгатьләр кабул итәргә, шулай ук район җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар җыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча үткәрелә торган гражданнар җыелышы үз компетенциясенә

территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданнар җыелышы кабул иткән мөрәҗәгатьләр үз компетенцияләренә мөрәҗәгатьләрдәге мәсьәләләрне хәл итү кертелгән җирле үзидарә органнары һәм район җирле үзидарәсенең вазыйфаи затлары тарафыннан язма җавап җибәрелеп һичшиксез каралырга тиеш.

11. Гражданнар җыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе, шулай ук гражданнар җыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм Район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

12. Гражданнар җыелышы йомгаклары рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

19 нче статья. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм район халкының фикерен ачыклау зарурлыгы очрагында уздырыла. Район территориясендә яшәүче кешеләр арасыннан гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышын чакыру кыен очракларда уздырыла, шул исәптән, әгәр тиешле территориядә яшәүче һәм гражданнар җыелышында катнашырга хокукы булган кешеләр саны 300 кешедән артып китсә.

2. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) халык, район Советы, Район башлыгы инициативасы белән уздырыла. Район Советы яки Район Башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) тиешенчә район Советы яки район башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән уздырыла торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) Район Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Әгәр анда сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса, гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) хокуклы дип санала. Конференция карарлары (делегатлар җыелышлары) конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

5. Гражданнар конференциясен (делегатлар җыелышын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе Район Советының әлеге Уставы һәм норматив хокукый акты белән билгеләнә.

6. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) нәтиҗәләре рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

20 нче статья. Гражданнардан сорау

1. Гражданнардан сорау бөтен территориядә яисә район территориясенең бер өлешендә, җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә, халык фикерен ачыклау һәм аны исәпкә алу өчен үткәрелә.

Сораштыру нәтиҗәләре киңәш характерында.

2. Гражданнардан сораштыруда сайлау хокукына ия район халкы катнашырга хокуклы.

3. Гражданнардан сорау түбәндәге инициатива белән үткәрелә:

1) Район Советы яки Район Башлыгы җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - республика һәм регионара әһәмияттәге объектлар өчен Район җирләренең максатчан билгеләнешен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнарның фикерен исәпкә алу өчен.

4. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү һәм уздыру тәртибе Татарстан Республикасы законы нигезендә Район Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү турындагы карар Район Советы тарафыннан кабул ителә. Район Советының гражданнардан сорашып белешүне билгеләү турындагы карарында түбәндәгеләр билгеләнә:

1) сораштыру уздыру датасы һәм сроклары;

2) сораштыру үткәргәндә тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) сорауны (сорауларны) формулировкалау;

6. Район халкы гражданнардан сораштыру үткәрү турында аны үткәрү алдыннан кимендә 10 көн кала хәбәр ителергә тиеш.

7. Гражданнардан сорашып белешү әзерләүгә һәм уздыруга бәйле чараларны финанслау түбәндәгечә гамәлгә ашырыла:

1) Районның җирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда - район бюджеты акчалары исәбеннән;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы белән сораштыру уздырганда - Татарстан Республикасы бюджеты чаралары исәбеннән.

8. Сораштыру нәтиҗәләре аны уздырганнан соң бер ай эчендә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Сораштыру нәтиҗәләре белән Районның теләсә кайсы кешесе танышырга хокуклы. Районның җирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул ителгәндә сорашып белешү нәтиҗәләре мәҗбүри исәпкә алынырга тиеш.

21 нче статья. Җирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар Район Советы тарафыннан үз инициативасы белән яисә тиешле территориядә яшәүче гражданнар таләбе буенча район Советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукый акт проекты тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча башка материаллар аларны халык фикер алышуына чыгару турында карар кабул ителгәннән соң биш көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарыла, Район

халкына җибәрелә, халыкка танышу өчен мөмкин булган урыннарда урнаштырыла, башка ысуллар белән халыкка җиткерелә.

3. Район Советы халык фикер алышуына сорау чыгару белән бер үк вакытта фикер алышу барышында керә торган тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне карау буенча эшне оештыру срогын һәм тәртибен билгели, күрсәтелгән максат өчен махсус комиссия төзи.

4. Район Советы үзе чыгара торган муниципаль хокукый актлар проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышуны тәэмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр район Советына җибәрелә.

6. Муниципаль хокукый актлар проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Район Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышуы йомгаклары турында халыкка хәбәр ителә.

22 нче статья. Гражданнарның Районның җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре

1. Гражданнар районның җирле үзидарә органнарына индивидуаль һәм коллектив мөрәҗәгатьләргә хокуклы.

2. Гражданнарның мөрәҗәгатьләре «Россия Федерациясе гражданнары мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы №59-ФЗ Федераль законда, шулай ук Татарстан Республикасының гамәлдәге законнарында билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнарның мөрәҗәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы булалар.

23 нче статья. Районның иҗтимагый (консультатив) советлары

1. Гражданнарның һәм җирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеген тәэмин итү өчен, җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар әзерләгәндә һәм гамәлгә ашырганда халык ихтыяҗларын һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алу, җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә җәмәгать контролен гамәлгә ашыру максатларында Районның Иҗтимагый советы төзелергә мөмкин.

2. Районның иҗтимагый советы аның эшчәнлегендә район халкының, иҗтимагый берләшмәләр һәм коммерциягә карамаган башка оешмалар вәкилләренең ирекле катнашуына нигезләнеп төзелә.

3. Районның Иҗтимагый советын төзү тәртибе, аның утырышларын үткәрү һәм карарлар кабул итү тәртибе, Районның җирле үзидарә органнарының Район Иҗтимагый советы эшчәнлегенә ярдәм итүнең мәгълүмат, консультация бирү һәм башка мәсьәләләре, аны тарату процедурасы, шулай ук аны оештыруның һәм аның эшчәнлегенең башка мәсьәләләре Район Советы тарафыннан раслана торган нигезләмә белән билгеләнә.

4. Башка иҗтимагый (консультатив) советлар район җирле үзидарә органнары каршында аларның карарлары нигезендә төзелергә мөмкин.

5. Иҗтимагый (консультатив) советларда эш җәмәгать башлангычларында

гамәлгә ашырыла.

24 нче статья. Халык тарафыннан җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка рәвешләре

1. Әлеге Уставта каралган рәвешләр белән беррәттән халык җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуының федераль закон нигезендә гражданнар Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләрдә җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашырга хокуклы.

2. Халык тарафыннан турыдан-туры гамәлгә ашыру җирле үзидарәнең һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, ихтыярый булу принципларына нигезләнә.

Җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Район халкын турыдан-туры гамәлгә ашыруда халыкка ярдәм итәргә тиеш җирле үзидарә һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы.

III бүлек. РАЙОН СОВЕТЫ

25 нче статья. Район Советы - Районның җирле үзидарә вәкаләтле органы

1. Район Советы район җирле үзидарәсенең даими эшләүче сайланулы коллегиаль органы булып тора.
2. Район Советының рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Минзәлә район Советы».
3. Район Советының вәкаләтләр чоры - 5 ел.
4. Район Советы район халкына хисап тота.
5. Район Советының мөһере, Район гербы төшерелгән бланклары һәм үз исеме бар.
6. Район Советы эшчәнлеген тәэмин итүгә чыгымнар Район бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.
7. Район Советы юридик зат хокукларына ия.

26 нче статья. Район Советы составы

1. Район Советы 40 депутаттан тора.
2. Район Советы аның составына район Советының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән ике депутатны сайлаганда хокуклы була.

27 нче статья. Район Советы депутатларын сайлау тәртибе

1. Район Советы составына Район составына керүче җирлекләр

башлыклары һәм әлеге җирлекләрнең вәкиллекле органнары депутатлары, җирлек халкы санына бәйсез рәвештә, һәр җирлектән бер вәкил күләмендә вәкиллекнең нормасы нигезендә җирлекләрнең вәкиллекле органнары тарафыннан үз составыннан сайланган депутатлар керә.

2. Җирлекнең вәкиллекле органы депутатлары арасыннан сайлана торган Район Советы депутаты берсеннән дә соңга калмыйча сайланырга тиеш яңа чакырылыш тиешле җирлекнең вәкиллекле органының тулы хокуклы составында беренче сессия көненнән алып, шул исәптән әлеге чакырылыш органының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта да.

1. Район Советы депутаты җирлекнең вәкиллекле органы депутатлары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән күрсәтелә һәм күрсәтелгән орган карары белән рәсмиләштерелә.

2. Җирлек башлыгын сайлау һәм җирлекнең вәкиллекле органы депутатын район Советы депутаты итеп сайлау турындагы карар өч көн эчендә район Советына җибәрелә.

28 нче статья. Район Советы депутаты статусы

1. Район Советы депутаты вәкаләтләре җирлек башлыгы яисә район Советы депутаты итеп җирлекнең вәкиллекле органы депутатлары арасыннан сайланган көннән башлана һәм район Советы эшли башлаган көннән туктатыла.

2. Район Советы депутаты, әлеге Уставта билгеләнгән очраклардан тыш, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәгән килеш бергә алып бара.

3. Район Советы депутаты «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге №273-ФЗ Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә тиеш.

4. Район Советы депутатына кануннар, әлеге Устав, район Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

5. Район Советы депутаты Район Советы тарафыннан раслана торган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш, алар депутатның түбәндәге йөкләмәләрен үтәргә тиеш:

1) шәхсән яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә, депутат статусын җирле үзидарәнең башка органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә йогынты ясамау;

2) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык үз-үзеңне тотыштан тыелырга, шулай ук аның абруена яисә район Советы абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы булганда - шәхси кызыксыну депутат бурычларын объектив үтәүгә йогынты ясый яисә йогынты ясый ала торган вәзгыять, - бу хакта Район Советына хәбәр итәргә һәм аның әлеге конфликтны булдырмауга яисә җайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;

4) Район Советында билгеләнгән ачык чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда конфиденциаль

характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләрне фаш итмәскә һәм файдаланмаска;

6) депутат бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә физик һәм юридик затлардан бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссуда, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләүләр) алынмаска.

6. Район Советы депутаты, гамәлгә ашыручы үз вәкаләтләрен даими нигездә, хокуклы түгел:

1) эшкуарлык эшчәнлеге белән шәхсән яисә ышанычлы затлар аша шөгыльләнергә, шулай ук хуҗалык итүче субъект (торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларыннан, бакчачылык, яшелчәчелек, дача кулланучылар кооперативларыннан, күчемсез милек милекчеләре ширкәтеннән һәм билгеләнгән тәртиптә теркәлгән профсоюздан тыш) белән идарә итүдә катнашырга, әгәр федераль законнарда яисә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә башкасы каралмаган булса, аңа әлеге оешма белән идарә итүдә катнашу йөкләнмәгән булса;

2) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш. Бу очракта, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүе яки Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, укыту эшчәнлеге, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек чит дәүләт, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына финанслана алмый;

3) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

6.1. Депутат «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге №273-ФЗ Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш.

7. Район Советы депутаты вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылу;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә үлгән дип игълан ителсә;

5) аңа карата судның гаепләү карары закон көченә керүе;

6) Россия Федерациясеннән читтә даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданы - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы чит дәүләт органнарына сайланырга, аларга чит дәүләт гражданлыгы алырга йә яшәүгә рөхсәт яисә Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булып тормаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган

башка документ яисә башка документ алырга хокуклы, аның нигезендә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

8) сайлаучылар тарафыннан район составына керүче җирлекнең тиешле вәкиллекле органы депутаты буларак чакыртып алу;

9) Район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату йә аның вәкаләтләрен җирлек башлыгы яисә җирлекнең тиешле вәкиллекле органы депутаты буларак вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә җибәрү;

11) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге №273-ФЗ Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге №230-ФЗ Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы №79-ФЗ Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта.

12) федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

8. «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге №131-ФЗ Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәгән очракта, депутатның даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

9. Район Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, тиешле җирлекнең вәкиллекле органы депутатлары арасыннан күрсәтелгән орган бер ай эчендә Район Советы составына башка депутатны сайларга тиеш.

29 нче статья. Район Советы депутаты белән Районның үзара мөнәсәбәте

1. Район Советы депутаты район халкы, предприятие, оешма, дәүләт органнары һәм район территориясендә урнашкан башка органнар белән элемтәдә тора.

2. Район Советы депутаты җирлектә яшәүчеләр алдында хисап тота, аның вәкиле булып тора, үз эше турында район Советы эше хакында даими мәгълүмат биреп тора, шулай ук халыкны кабул итә.

3. Район Советы депутаты район халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чаралар күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карарга, аларда булган мәсьәләләрне дөрес һәм вакытында хәл итәргә тиеш.

30 нче статья. Яңа сайланган Район Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш Район Советы беренче сессиягә район Советы

депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән икесе сайланган көннән соң 30 көннән дә соңга калмыйча җыела. Район башлыгы, үзе югында район башлыгы урынбасары Районның беренче утырышын чакыра һәм әзерли.

2. Район башлыгын сайлаганчы, район Советының беренче сессиясен районның яше буенча иң өлкән депутаты ача һәм алып бара.

31 нче статья. Район Советы петенциясе

Район Советы компетенциясендә:

1) Район уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

2) Район территориясендә гомуммәҗбүри кагыйдәләр билгеләү;

3) Район бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

4) салымнар һәм җыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча ташламалар бирү;

5) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру өлкәсендә Районны үстерү планнарын һәм программаларын кабул итү, аларның үтәлеше турында хисапларны раслау;

6) чикләрне үзгәртү, Районны үзгәртү турындагы инициативаны күрсәтү;

7) җирле референдумны билгеләү;

8) Район башлыгын сайлау;

9) Район Башкарма комитеты җитәкчесе, Финанс-бюджет палатасы рәисе, мөлкәти һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы рәисен билгеләп кую, аларның отставкасын кабул итү;

10) Район Башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең иң чик санын билгеләү;

1) Башкарма комитет җитәкчесе вазыйфасын биләүгә конкурс үткәрү тәртибен билгеләү, конкурс комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

2) Район Советы Президиумы турындагы нигезләмәне, Контроль-хисап палатасы турындагы Нигезләмәне, финанс органы турындагы нигезләмәне, мөлкәти һәм җир мөнәсәбәтләре органы (органнары) турындагы нигезләмәне раслау;

3) чикләрне үзгәртү, Районны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

5) Районның муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

6) җирле үзидарә органнарының һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының Районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен үтәвен тикшереп тору;

7) Районны территориаль планлаштыру документларын раслау, башка шәһәр төзелеше документларында туры килү Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында;

8) җирлекләрнең бюджет тәэмин ителеше дәрәҗәсен тигезләү өчен район бюджетыннан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

9) автономияле коммерциягә карамаган оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерциягә карамаган оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;

10) үз массакүләм мәгълүмат чараларын гамәлгә ашыру;

11) Район Уставы һәм Район Советы карарлары аңлатмасы;

12) Район Советы Регламентын һәм үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар кабул итү;

13) Район башлыгының, Районның Башкарма комитеты җитәкчесенең район Башкарма комитетының һәм Районның ведомство карамагындагы башка органнары эшчәнлеге нәтиҗәләре турында, шул исәптән Район Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турындагы еллык хисапларын тыңлау;

14) Район башлыгын отставкага чыгару турында карар кабул итү;

15) авыл җирлекләренең генераль планнарын раслау, шул исәптән авыл җирлекләре территорияләреннән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү, шул исәптән мондый кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү, авыл җирлекләрен шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативлары, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә башка шәһәр төзелеше документлары;

16) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль районнарның вәкиллекле органнарын алып баруга кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге Устав тарафыннан район Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Совет Президиумы вәкаләтләренә әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән, Район Советының аерым компетенциясенә кертелмәгән мәсьәләләр керә.

3. Район Советының яисә аерым депутатларның (депутатлар төркемнәренең) Идарәсе һәм (яисә) күрсәтмәсе Район бюджеты акчалары рәвешендә аны үтәү процессында рөхсәт ителми, моңа Район Советы һәм депутатлар эшчәнлеген тәэмин итүгә җибәрелә торган бюджет чаралары керми.

32 нче статья. Район Советының эш тәртибе

1. Район Советының эш тәртибе әлеге Устав һәм Район Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Район Советы эшенең төп формасы аның район Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә торган утырышлары.

3. Район Советы утырышы, әгәр анда район Советының сайланган депутатлары санының кимендә 50 проценты катнашса, тулы хокуклы.

4. Районның чираттагы утырышлары кирәк саен үткәрелә, әмма кимендә өч айга бер тапкыр уздырыла. Чираттан тыш утырышлар район башлыгы яки депутатлар төркеме инициативасы белән район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере чакырыла.

5. Совет утырышлары район башлыгы тарафыннан чакырыла. Район Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырышка - аны үткәрүгә бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Район Советының һәр утырышында беркетмә алып барыла. Беркетмәгә

сессияне уздыру датасы, урыны һәм вакыты турындагы белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр санап үтелә һәм, тавыш бирү йомгакларын күрсәтеп, кабул ителгән барлык карарлар теркәлә. Беркетмәгә кул куйганнан соң район башлыгы белән районның һәр кешесе таныша ала.

7. Район Советы утырышында һәр депутат бер тавышка ия. Район Советы депутаты шәхсән үзе тавыш бирү хокукын гамәлгә ашыра. Район Советы утырышында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемдә) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очраклары әлеге Устав, район Советы регламенты белән билгеләнә.

33 нче статья. Район Советы эшчәнлеген оештыру

1. Район Советы эшчәнлеген район башлыгы оештыра.

2. Район Советы регламенты нигезендә, район Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен, депутатлар арасыннан, район башлыгыннан һәм аның урынбасарларыннан тыш, төп юнәлешләр буенча даими комиссияләр төзелә Район Советы эшчәнлеге, шулай ук вакытлы комиссия төзелергә мөмкин.

3. Муниципаль программаларны, район Советы карарлары проектларын әзерләү, район Советы карамагындагы мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен Район Советы каршында депутатлар, район башкарма комитеты, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм район халкы составында эшлекле, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

4. Район Советы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка яктан тәэмин итүне район Советы аппараты башкара.

34 нче статья. Район Советының контроль функцияләрен гамәлгә ашыру

1. Район Советы Район территориясендә әлеге Устав нигезләмәләренең үтәлешен, район бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлардан, Районны үстерү программаларын, район башкарма комитеты һәм аның җитәкчесе эшчәнлеген тикшереп тора.

2. Районның җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары закон, әлеге Устав һәм башка муниципаль норматив хокукый актларны бозулар фактлары ачыкланган очракта, Район Советы, Район башлыгы карары белән депутатлар арасыннан әлеге фактларны тикшерү өчен вакытлы контроль комиссиясе төзелергә мөмкин.

3. Район Советы, Район башлыгы карары нигезендә район бюджеты акчаларыннан максатчан файдалануга, муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтиҗәлелегенә, шулай ук район башкарма комитетының финанс-хуҗалык эшчәнлегенең башка мәсьәләләренә тикшерүләр (ревизияләр) үткәрелергә мөмкин. Тикшерүләр (ревизияләр) үткәрүгә билгеләнгән тәртиптә бәйсез аудиторлар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре җәлеп ителергә мөмкин.

4. Районның Башкарма комитеты, аның җитәкчесе, предприятиеләре,

учреждениеләре, оешмалары, вазыйфаи затлары, әгәр закон белән башкасы билгеләнмәгән булса, район Советы, аның контроль комиссияләре депутаты Район Советы мөрәҗәгате буенча район Советы карамагындагы мәсьәләләр буенча соратып алына торган мәгълүмат бирергә, ә кануннарны, муниципаль норматив хокукый актларны бозган очракта, хокук бозуларны бетерү һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Район Советы, контроль функцияләрен башкарганда, район башкарма комитетының финанс-хуҗалык һәм башкарма-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

35 нче статья. Район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район Советы вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

1) Район Советы үз-үзен таркату турында карар кабул итте;

2) Район Советы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы турында Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә кергән очракта, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен бирүләренә бәйле рәвештә;

3) муниципаль берәмлек районы үзгәртелгән очракта,

Федераль законның 13 статьясындагы 4, 6 өлешләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган законның 06.10.2003 № 131-ФЗ «Җирле үзидарәнең гомуми принциплары турында» үзидарәне, шулай ук муниципаль район бетерелгән очракта.

4) район чикләрен үзгәртү нәтиҗәсендә сайлаучылар саны 25 процентка арткан очракта;

5) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль норматив хокукый актны бастырып чыгару срогы бозылган очракта.

2. Район Советы вәкаләтләренең вакытыннан алда туктатылуы аның депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Район Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, җирлекләрнең вәкиллекле органнары бер ай дәвамында Район Советы составына башка депутатларны сайларга тиеш.

36 нчы статья. Район Советының үз-үзен таркату турында карар кабул итү тәртибе

1. Район Советының үз-үзен таркату турындагы карарны район башлыгы яки депутатлар төркеме инициативасы белән район Советы депутатларының билгеләнгән санының кимендә яртысы күләмендә кабул итергә мөмкин.

2. Үз-үзен таркату турында карар кабул итү инициативасы тәкъдим ителә алмый:

1) Район Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) Район бюджетын кабул итү һәм аның үтәлеше турында хисап раслау чорында;

3) Район башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, яңа Район башлыгы сайланганга кадәр.

3. Районның үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен тарату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа рөхсәтнең сәбәпләрен нигезләүче башка материаллар да өстәлергә мөмкин.

4. Район Советы карары белән депутатлар арасыннан үз-үзен тарату турындагы мәсьәләне алдан карау өчен комиссия төзелә. Район Советы яки район башлыгы карары буенча район Советының үз-үзен тарату мәсьәләсе халык алдында тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Район Советының үз-үзен тарату мәсьәләсен карау дәвамлылыгы һәрьяклы һәм объектив мөмкинлек гарантияләргә тиеш Район Советы депутатлары һәм район халкы тарафыннан үз-үзен тарату инициативасының барлык шартлары һәм нигезләмәләре турында фикер алышу. Үз-үзен таркату турындагы карар үз-үзен тарату турындагы инициативаны чыгарган көннән соң ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Район Советының үз-үзен таркату турындагы карар район Советы депутатларының билгеләнгән санынннан яшерен тавыш бирү юлы белән өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

7. Советның үз-үзен таркату турындагы тәкъдиме кабат кире кагылган очракта, үз-үзен тарату турындагы тәкъдим үз-үзен тарату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән бер елдан да иртәрәк чыгарылмаска мөмкин.

IV бүлек. РАЙОН БАШЛЫГЫ

37 нче статья. Район башлыгы - Районның иң югары вазыйфаи заты

1. Район башлыгы Районның иң югары вазыйфаи заты.

2. Район башлыгы Район Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе вәкаләтләрен башкара.

3. Район башлыгы вазифасының рәсми атамасы - «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы башлыгы».

38 нче статья. Район башлыгын сайлау тәртибе

1. Районның лавасы район Советы депутатлары арасыннан яңа сайланган муниципаль район Советының беренче сессиясендә яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана, әгәр район Советы тавыш бирүнең башка тәртибен билгеләмәсә, район Советы вәкаләтләре чорына.

Район башлыгын сайлау район Советы депутатлары тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан, шул исәптән район халкының, иҗтимагый берләшмәләрнең тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Район Советы депутаты Район Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге сайланса, район башлыгы булып санала.

3. Район башлыгы сайланганнан соң түбәндәге антны китерә:

«Минзәлә муниципаль районы Башлыгының миңа йөкләнгән югары вазыйфаларын башкарганда Россия Федерациясе Конституциясен һәм

законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын, Минзәлә муниципаль районы Уставын үтәргә, Минзәлә муниципаль районы халкының иминлеген тәэмин итү, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклау өчен бөтен көчне һәм белемнәрне беркетергә ант итәм.»

39 нчы статья. Район башлыгы статусы

1. Район башлыгы даими нигездә эшли.
2. Район башлыгы үз эшчәнлегендә район халкына федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә контрольлек итә һәм хисап тота.
3. Район башлыгы елга бер тапкыр Район Советы каршында үз эшчәнлеге турында хисап тота.
4. Район башлыгы «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге №273-ФЗ Федераль закон, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге №131-ФЗ Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә тиеш.
5. Район башлыгы гражданлык яки җинаять эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

Район башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре әлеге Устав белән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнә.

40 нче статья. Район башлыгының вәкаләтләре

Район башлыгы:

1) Районны башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә, ышанычнамәсез Район исеменнән эш итә;
2) Район Советы эшен оештыра, Район Советы сессиясен чакыра һәм аларда рәислек итә;
3) әлеге Устав белән билгеләнгән тәртиптә Район Советы кабул иткән норматив хокукый актларга кул куя һәм халыкка җиткерә;
4) үз вәкаләтләре чикләрендә Район Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;
5) Район Башкарма комитеты җитәкчесе белән контракт төзи;
6) Район Советы эшендә җәмәгатьчелек фикерен ачуны һәм исәпкә алуны тәэмин итү чараларын күрә;
7) гражданнарны кабул итүне, аларның мөрәҗәгатьләрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карауны оештыра;
8) Район Советы сессияләре беркетмәләренә кул куя;
9) Район Советы аппараты эше белән җитәкчелек итә;
10) Район Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;
11) Район Советының эшчәнлеген тәэмин итүгә һәм аның бюджетында

каралган чыгымнар буенча күрсәтмә бирүче булып тора;

12) закон һәм әлеге Устав нигезендә гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча Район Советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

13) Район җирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасының район территориясендә гамәлдә булган дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлеген тәэмин итә;

14) Район исеменнән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары белән шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек итү һәм гамәлләрне координацияләү турында килешүләр төзи;

15) Районның муниципаль хезмәткәрләренең һәм җирле үзидарә органнары хезмәткәрләренең хезмәт өчен түләү күләмнәрен һәм шартларын билгели;

16) җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен хәл итү буенча җирле үзидарә органнары тарафыннан вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

17) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль район башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук әлеге Устав, район Советы карарлары белән район башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

41 нче статья. Район башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Район башлыгының вәкаләтләре түбәндәге очракта вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге №131-ФЗ Федераль законның 741 статьясы нигезендә отставкага чыгару;

4) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге №131-ФЗ Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;

5) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылу;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә үлгән дип игълан ителсә;

7) аңа карата судның гаепләү карары закон көченә керүе;

8) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгын туктату - халыкара катнашучы

Россия Федерациясе гражданының җирле үзидарә органнарына сайланган булырга, аның нигезендә чит дәүләт гражданлыгы сатып алырга йә аның белән яшәү төрен яисә Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булып тормаган чит ил территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алырга хокуклы булган Россия Федерациясе шартнамәсе нигезендә чит дәүләт гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

10) сайлаучылар тарафыннан җирлекнең тиешле вәкиллекле органы депутаты буларак чакыртып алу;

11) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге №131-ФЗ Федераль законның 13 статьясындагы 4, 6 өлешләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган Районны үзгәртеп кору, шулай ук Районны бетерү очрагында;

12) Район чикләре үзгәрүгә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек сайлаучыларының санын 25 проценттан артыкка арттыру;

13) сәламәтлеге торышы буенча суд тәртибендә район башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашырырга сәләтсез булуында билгеләнгән;

14) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогы бозылу;

15) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге №131-ФЗ Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәү.

1.1. Район әфәнде вәкаләтләре шулай ук “Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында” Федераль законда билгеләнгән тыюны үтәмәгән очракта Россия Федерациясе Президентының, аларның ире (хатыны) һәм балигъ булмаган балалары тарафыннан ышанычын югалтуга бәйле рәвештә туктатыла.

2. Район башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, әлеге статьяның 1 өлешендәге 1 - 10, 13-15 пунктларында күрсәтелгән нигезләрдә Районның яңа башлыгын сайлау район Советының якындагы утырышында гамәлгә ашырыла.

3. Район башлыгының вәкаләтләре район Советы вәкаләтләре срогы тәмамланганчы 6 айдан да кимрәк вакыт кала туктатылса, Район Советы карары белән яңа район башлыгын сайлау үткәрелмәскә мөмкин.

42 нче статья. Район башлыгы урынбасары

1. Район башлыгы тәкъдиме белән Район Советы депутатлары арасыннан район башлыгы урынбасарлары сайлана.

Район башлыгы Район советына район башлыгының урынбасарларын азат ителгән яки таркалмаган нигездә сайларга тәкъдим итергә хокуклы.

2. Район Советы депутаты Район Советы депутатларының билгеләнгән

саныннан яртысыннан артыгы сайланса, район башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

3. Район башлыгы урынбасарлары Район Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлү нигезендә вазыйфаларны башкаралар, район башлыгы йөкләмәләрен үтиләр.

Район башлыгы вакытлыча (авыруы яки отпускы сәбәпле) булмаган яисә үз бурычларын үтәмәгән йә район башлыгы вазифаларын вакытыннан алда туктаткан очракта, район башлыгы урынбасарларының берсе Район Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә башкара.

4. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы район башлыгы урынбасары хокуклы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәнлеге белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнергә;

2) хуҗалык итүче субъект белән идарә итүдә (торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларыннан, бакчачылык, яшелчәчелек, дача куллануччылар кооперативларыннан, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтеннән һәм билгеләнгән тәртиптә теркәлгән һөнәр берлекләреннән тыш) катнашырга, әгәр федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә башкасы каралмаган булса, аңа әлеге оешма белән идарә итүдә катнашу йөкләнмәгән булса;

3) Укытучы, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек. Бу очракта, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүе яки Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, укыту эшчәнлеге, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек чит дәүләт, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына финанслана алмый;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

Район башлыгының даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы урынбасары яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый

гражданлык яки җинаять эше яки административ хокук бозу турындагы эш.

Район башлыгы урынбасары «Коррупциягә каршы көрәш турында» Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә тиеш.

5. Район башлыгы урынбасары вәкаләтләре әлеге Уставның 35 статьясындагы 1 пунктчаларында каралган нигезләрдә вакытыннан алда туктатыла. Район башлыгының даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы урынбасары вәкаләтләре «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла.

6. Район башлыгы урынбасары район Советы карары белән район башлыгы инициативасы буенча яисә депутатлар төркеме таләбе буенча район Советы

депутатларының билгеләнгән санынннан кимендә өчтән бере исәбеннән үз вазыйфасыннан теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Район башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар район Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

7. IV бүлек. 1. ЫШАНЫЧ ЮГАЛУ СӘБӘПЛЕ РАЙОНДА МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘҮЧЕ ЗАТЛАРНЫ ЭШТӘН АЗАТ ИТҮ (ЭШТӘН АЗАТ ИТҮ)

8. 42.1 нче статья. Ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү)

. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә түбәндәге очракларда ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

1) яклар арасындагы конфликтны булдырмау һәм (яисә) җайга салу чараларын затның күрмәве;

2) үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре хакында белешмәләрне тапшырмау йә белә торып дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

3) федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, затның коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) эшкуарлык эшчәнлеген башкару;

5) затның идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләренең составына керүе, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүе яки Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса.

Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы барлыкка килү турында билгеле булган муниципаль вазыйфаны биләүче зат ышанычын югалтуга бәйле рәвештә эштән чыгарылырга (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш, муниципаль вазыйфаны биләүче зат муниципаль вазыйфаны үтәмәгән очракта, яклар конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу буенча чаралар.

V бүлек. РАЙОН БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

43 нче статья. Районның Башкарма комитеты - Районның җирле үзидарә башкарма-күрсәтмә органы

1. Районның Башкарма комитеты район җирле үзидарәсенең башкарма-күрсәтмә органы булып тора.

2. Район Башкарма комитетының рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитеты», кыскартылган исеме - «Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Башкарма комитеты».

3. Районның Башкарма комитеты Район Советы, Район башлыгы һәм район халкы алдында хисап тота.

4. Районның Башкарма комитетына гражданлык хәле актларын дәүләт теркәвенә алу өчен тапшырылган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен район гербы төшерелгән мөһер, бланклар һәм үз исеме, шулай ук Россия Федерациясе гербы төшерелгән түгәрәк мөһер бар.

5. Район Башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итүгә чыгымнар Район бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

44 нче статья. Районның Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы Башкарма комитет җитәкчесе тәкъдиме буенча Район Советы тарафыннан раслана.

2. Район Башкарма комитеты структурасына Башкарма комитет җитәкчесе, аның урынбасарлары, тармак (функциональ) һәм башкарма комитетның территориаль органнары керә. Башкарма комитетның Район Башкарма комитеты аппаратына кермәгән структур бүлекчәләре мөстәкыйль юридик затлар була ала.

3. Район Башкарма комитетының структур бүлекчәләре Район Советы раслаган нигезләмәләр нигезендә эшли.

4. Район Башкарма комитеты эшчәнлегендә ярдәм күрсәтү, җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне хәл итү буенча килешенгән карар кабул итү өчен Районның башкарма комитеты карары белән башкарма комитет җитәкчесе карары белән координацион, эксперт һәм башка киңәшү органнары төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән органнар Район Башкарма комитеты структурасына керми. Аларда эш иҗтимагый башлангычларда тормышка ашырыла.

45 нче статья. Башкарма комитет вәкаләтләре

1. Башкарма комитет:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә:

- Район бюджеты проектын эшләүне, районның комплекслы социаль-икътисадый үсеш планнары һәм программалары проектларын тәэмин итә;

- Район бюджетының үтәлешен, районның комплекслы социаль-икътисадый үсеш планнарының һәм программаларының үтәлешен оештыра;

- Район бюджетының үтәлеше турында хисаплар, районның комплекслы социаль-икътисадый үсеше планнары һәм программаларының үтәлеше турында хисаплар әзерләүне тәэмин итә;

- Районның икътисады һәм социаль өлкәсе торышын чагылдыра торган статистик күрсәткечләрне җыюны оештыра һәм әлеге күрсәткечләрне дәүләт хакимияте органнарына законнарда билгеләнгән тәртиптә тапшыра;

- җирлекләрнең бюджет тәэмин ителеше дәрәҗәләрен район бюджеты

акчалары исәбеннән тигезләүне тәэмин итә;

2) Район территориясендә муниципаль милеккә идарә итү, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә, Советта билгеләнгән тәртип нигезендә, үз вәкаләтләре чикләрендә:

Районның муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, алардан файдалану, кушу һәм арендалау мәсьәләләрен хәл итә;

- Район Советы карары белән билгеләнә торган очракларда Район Советының килештерүенә (раславына) муниципаль мөлкәтне читләштерү турында тәкъдимнәр кертә, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында да;

- муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс белән тәэмин итүне гамәлгә ашыруны тәэмин итә, бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль биремнәрне үтәүне финанс белән тәэмин итә, шулай ук аларның биналарын һәм корылмаларын карап тотуны, үзләренә якын территорияләрне төзекләндерүне тәэмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм предприятиеләрне үзгәртеп оештыру һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, муниципаль учреждениеләрне һәм предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, билгеләнә.

контракт нигезендә һәм аларның җитәкчеләрен биләгән вазыйфасыннан азат итә;

- муниципаль милектәге предприятиеләр, оешмалар белән Районның икътисадый һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр төзи; район территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек рәвешләрендәге предприятиеләр төзүгә ярдәм итә;

- муниципаль заказны төзи һәм урнаштыра; Районның үз матди һәм финанс чараларын кулланып, Район ихтыяҗлары өчен эшләр заказчысы булып тора;

3) территориаль планлаштыру, җирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирә табигать мохитен саклау өлкәсендә:

- Районны территориаль планлаштыру документларының проектларын эшли һәм аларны гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

Район территориясендә гамәлгә ашырыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмин итүнең мәгълүмат системаларын алып бара;

Район муниципаль милкендәге җирләрдән рациональ файдалануны һәм саклауны планлаштыра һәм оештыра;

Район территориясендә кануннарда билгеләнгән тәртиптә җир кишәрлекләре бирә һәм ала;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар гамәлләре турында тиешле органнарга хәбәр итә;

- әйләнә-тирә мохитне саклау буенча җирлекара характердагы чараларны оештыра;

- Россия Федерациясенең су законнарында билгеләнгән чикләрдә, су объектлары милекчесенең вәкаләтләрен, шәхси һәм көнкүреш ихтыяҗлары өчен

гомуми файдаланудагы су объектларыннан файдалану кагыйдәләрен, гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле керүен тәэмин итүне дә кертеп, билгели;

- көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерүне һәм эшкәртүне оештыра;

- Район территориясендә дәвалау-савыктыру урыннарын һәм җирле әһәмияттәге курортларны үстерү һәм саклауны тәэмин итә;

- муниципаль урман контролен гамәлгә ашыра;

- Район ихтыяҗлары өчен ясалма җир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны тәэмин итә, федераль закон нигезендә ясалма җир кишәрлеге төзү турында шартнамә төзү хокукына ачык аукцион үткәрә;

- «күчемсез мөлкәтнең дәүләт кадастры турында» 2007 елның 24 июлендәге №221-ФЗ Федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләре башкаруны һәм территориянең карта-планын раслауны оештыра;

4) төзелеш, транспорт һәм элемтә өлкәсендә:

- Район территориясендә торак төзелеше өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;

- Район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген, җирле әһәмияттәге автомобиль юлларының район чикләреннән читтә сакланып калуына муниципаль контрольне гамәлгә ашыра һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләрне тәэмин итә;

- халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыра һәм муниципаль транспорт оешмаларын төзү яисә шартнамә башлангычларында хосусый һәм башка транспорт предприятиеләрен һәм оешмаларын транспорт белән тәэмин итү юлы белән Район чикләрендә җирлекләр арасында халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыруны тәэмин итә;

- Район чикләрендә торак пунктлар арасында халыкка хезмәт күрсәтүче иҗтимагый транспорт тукталышлары маршрутларын, хәрәкәт графигын, урыннарын раслый яисә килештерә;

- Район чикләрендә торак пунктлар чикләреннән тыш җәмәгать транспорты тукталышлары өчен бирелгән урыннарны төзекләндерүне тәэмин итә;

- җирлекләрне элемтә хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

5) торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- Район чикләрендә Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә җирлекләрне электр һәм газ белән тәэмин итүне оештыра;

- Район составына керүче җирлекләрне җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

- базарны оештыруга рөхсәт бирү яисә аны бирүдән баш тарту турында карар кабул итә;

- Район территориясендә ваклап сату базарларын оештыру хокукына рөхсәт бирә;

җирлекара китапханәләр арасында халыкка китапханә хезмәте

күрсәтүне, китапханә фондларын туплауны һәм аларның сакланышын тәэмин итүне оештыра;

- ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм җирлекара күмү урыннарын карап тотуны тәэмин итә;

6) мәгариф һәм сәламәтлек саклау өлкәсендә:

- төп гомуми белем бирү программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез башлангыч гомуми, төп гомуми, урта (тулы) гомуми белем бирүне оештыра, моңа Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләренә кертелгән белем бирү процессын финанс белән тәэмин итү вәкаләтләре керми;

- балаларга өстәмә белем бирүне (төбәк әһәмиятендәге учреждениеләрдә балаларга өстәмә белем бирүдән тыш) һәм район территориясендә һәркем өчен мөмкин булган түләүсез мәктәпкәчә белем бирүне оештыра, шулай ук каникуллар вакытында балаларның ялын оештыра;

- төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы мәгариф учреждениеләрендә мәҗбүри укытылырга тиешле балаларны исәпкә ала;

- Россия Федерациясе гражданнарына бушлай медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләренең территориаль программасы нигезендә башкарма хакимиятнең аерым территорияләр халкын медик-санитар тәэмин итү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль органы буйсынуындагы медицина учреждениеләрендә медицина ярдәме белән тәэмин ителә торган территорияләр исемлегенә кертелгән территорияләрдән тыш, район территориясендә халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыра;

7) гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә:

- Район территориясендә законнарның, дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары актларының үтәлешен, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәэмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яисә арбитраж судта, җирле үзидарә органнарының һәм дәүләт вазыйфаи затларының, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның хокукларын боза торган актларына шикаять бирә;

- федераль закон нигезендә муниципаль милициянең җәмәгать тәртибен саклауны оештыруны тәэмин итә;

- Террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук район территориясендә террорчылык һәм экстремизм чагылышлары нәтиҗәләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) юкка чыгаруда катнаша;

Район чикләрендә гадәттән тыш хәлләр нәтиҗәләрен кисәтүдә һәм бетерүдә катнаша;

- гражданнар оборонасы, халыкны һәм район территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыруны тәэмин итә; гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның җирле резервларын булдыруны тәэмин итә;

- үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы яисә барлыкка килү турында халыкка вакытында хәбәр итүне һәм халыкка мәгълүмат бирүне тәэмин итә;

- су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

- җирле референдумны әзерләүне һәм уздыруны, район чикләрен үзгәртү, Районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыру һәм матди-техник тәэмин итүне гамәлгә ашыра;

- милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, Район территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен үстерүгә, милли азчылыкларның хокукларын гамәлгә ашыруга, мигрантларның социаль һәм мәдәни җайлашуын тәэмин итүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлтелгән чаралар эшли һәм гамәлгә ашыра;

8) Районның җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен башкару өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә районның җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларының исәбен алып бара һәм алардан тиешенчә файдалануны тәэмин итә;

- тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- Район Советы карарлары нигезендә район җирле үзидарә органнары карамагындагы матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалануны тәэмин итә;

9) башка вәкаләтләр:

- җирлекләрнең архив фондларын саклауны да кертеп, муниципаль архивны булдыруны һәм аның эчтәлеген тәэмин итә;

- үз вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элемтәләрне гамәлгә ашыра;

- Район территориясендә реклама конструкцияләрен урнаштыруга рөхсәт бирә һәм гамәлдән чыгара, үз белдеге белән билгеләнгән реклама конструкцияләрен демонтажга күрсәтмәләр бирә, судка яисә арбитраж судка реклама конструкциясен мәҗбүри күрсәтү турындагы дәгъва белән мөрәҗәгать итә;

- җирлекләрдә авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерү, авыл хуҗалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыра;

- кече һәм урта эшкуарлыкны үстерүгә ярдәм итә;

Районның административ участогында эшләү өчен биналарны полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә бирә;

- 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәрнең күрсәтелгән вазыйфа буенча бурычларын үтәү чорына торак урыны бирә;

- адреслар бирүне, адресларны үзгәртүне, гамәлдән чыгаруны, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан,

региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемнәр бирүне, мәгълүматны дәүләт адреслар реестрында урнаштыруны тәэмин итә;

- Районның җирле әһәмияттәге мәсьәләләре буенча башка вәкаләтләрне, законнарда, әлеге Устав тарафыннан кертелгән вәкаләтләрдән тыш, Район Советы карарлары белән Район Советы, Район башлыгы яисә Районның башка җирле үзидарә органнары компетенциясенә кертә.

2. Районның башкарма комитеты район составына керүче авыл җирлекләре территорияләрендә:

1) территориаль планлаштыру, җирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирә табигать мохитен саклау өлкәсендә:

- авыл җирлекләре территориясендә урнашкан капиталь төзелеш объектларын төзүне, реконструкцияләүне гамәлгә ашырганда объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәт бирә (Россия Федерациясе шәһәр кодексында, башка федераль законнарда каралган очраклардан тыш);

- муниципаль ихтыяҗлар өчен авыл җирлекләре чикләрендә җир кишәрлекләрен сатып алу юлы белән резервлый һәм ала;

- авыл җирлекләре чикләрендә муниципаль җир контролен гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда биналарны, корылмаларны карый һәм мондый карау барышында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирә;

- авыл җирлекләренең торак пунктлары чикләрендә урнашкан урманнардан, махсус сакланылучы табигать территорияләрендәге урманнардан файдалануны, саклауны, аларны торгызуны оештыра;

- авыл җирлекләре территориясендә җирле әһәмияттәге дәвалау-савыктыру урыннарын һәм курортларны булдыруны, үстерүне һәм саклауны тәэмин итә, шулай ук җирле әһәмияттәге махсус сакланылучы табигать территорияләрен файдалану һәм саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясенең су законнарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесенең вәкаләтләрен гамәлгә ашыра, халыкка алардан файдалануның чикләүләре турында хәбәр итә;

- муниципаль урман контролен гамәлгә ашыра;

- авыл җирлекләре ихтыяҗлары өчен ясалма җир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны, ачык аукцион уздыруны федераль закон нигезендә ясалма җир кишәрлеге төзү турында шартнамә төзү хокукын тәэмин итә.

- комплекслы кадастр эшләрен башкаруда «күчемсез мөлкәтнең дәүләт кадастры турында» 2007 елның 24 июлендәге №221-ФЗ Федераль закон нигезендә катнашуны тәэмин итә.»;

2) төзелеш һәм транспорт өлкәсендә:

- авыл җирлекләрендә яшәүчеләрне һәм аз керемле гражданнарны торак урыннары белән тәэмин итә, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыра, торак төзелеше өчен шартлар тудыра, муниципаль торак контролен, шулай ук торак законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

- авыл җирлекләренең торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге

автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыра һәм аларда юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тәэмин итә, парковкалар (парковка урыннары) эшчәнлеген булдыруны һәм тәэмин итүне дә кертеп, авыл җирлекләренең торак пунктлары чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын муниципаль тикшереп тора, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыра һәм авыл җирлекләре чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыра;

3) торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- авыл җирлекләре чикләрендә Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә халыкны электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итүне, су чыгаруны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыра;

- халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, авыл җирлекләре китапханәләренең китапханә фондларын туплауны һәм аларның сакланышын тәэмин итүне оештыра;

- авыл җирлекләре милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкарьләрен) саклап калуны, алардан файдалануны һәм аларны популярлаштыруны, авыл җирлекләре территориясендә урнашкан җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкарьләрен) саклауны тәэмин итә;

- җирле халык сәнгать иҗатын үстерү өчен шартлар тудыра, авыл җирлекләрендә халык сәнгать һөнәрләрен саклап калуда, торгызуда һәм үстерүдә катнаша;

- авыл җирлекләрендә яшәүчеләрнең күпләп ял итүе өчен шартлар тудыра һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерә, шул исәптән

гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосаларына гражданнарның ирекле керүен тәэмин итү;

- су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыра;

4) гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәэмин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә:

- терроризм һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук авыл җирлекләре чикләрендә террорчылык һәм экстремизм чагылышлары нәтиҗәләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) юкка чыгаруда катнаша;

- милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, авыл җирлекләре территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

- авыл җирлекләре чикләрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтүдә һәм алардан килгән зыяннарны бетерүдә катнаша;

- территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм авыл җирлекләре территорияләрен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыра һәм гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

- авыл җирлекләре территориясендә һәлакәттән коткару хезмәтләрен һәм (яисә) һәлакәттән коткару формированиеләрен төзүне, аларның эчтәлеген һәм эшчәнлеген оештыруны тәэмин итә;

- җәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтүне тәэмин итә, халык дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыра;

5) башка вәкаләтләр:

- 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәрнең күрсәтелгән вазыйфа буенча бурычларын үтәү чорына торак урыны бирә;

- «Коммерциягә карамаган оешмалар турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы №7-ФЗ Федераль законның 31.1 һәм 12 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга ярдәм күрсәтүне тәэмин итә;

- авыл җирлекләре чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыра;

- законнар нигезендә район составына керүче авыл җирлекләре территорияләрендә хәл ителә торган җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

45.1 нче статья. Муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле орган буларак Район Башкарма комитеты вәкаләтләре

Районның Башкарма комитеты, муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле орган буларак:

1) Район территориясендә муниципаль контрольне оештыра һәм гамәлгә ашыра;

2) региональ дәүләт контролен (күзәтчелек) оештыра һәм гамәлгә ашыра, аңа вәкаләтләр бирелгән;

3) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшли. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;

4) эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контроль нәтиҗәлелеген мониторинглауны оештыра һәм үткәрә, аны үткәрү күрсәткечләре һәм методикасы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана;

5) федераль законнарда, законнарда һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

46 нче статья. Район Башкарма комитеты җитәкчесе

1. Башкарма комитетны район Башкарма комитеты җитәкчесе җитәкли.
2. Район Башкарма комитеты җитәкчесе әлеге вазыйфага контракт буенча билгеләнүче Район җирле үзидарәсенең вазыйфаи заты булып тора.
3. Район Башкарма комитеты җитәкчесе үз вәкаләтләрен даими нигездә башкара.

4. Аерым оештыру-күрсәтмә функцияләрен гамәлгә ашыру өчен район Башкарма комитеты җитәкчесе урынбасарларга ия. Район Башкарма комитеты җитәкчесе вакытлыча булмаганда (авыруы яки отпускы белән бәйле) яки аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, үз вазыйфаларын башкару мөмкинлеге булмаса, район башкарма комитеты җитәкчесенең урынбасарларының берсе вазифаларын билгеләнгән вәкаләтләр нигезендә башкара.

5. Район Башкарма комитеты җитәкчесе "Коррупциягә каршы көрәш турында" 2008 елның 25 декабрендәге №273-ФЗ Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә тиеш.

47 нче статья. Башкарма комитет җитәкчесен билгеләү тәртибе

1. Район Башкарма комитеты җитәкчесе вазифасын конкурс нигезендә башкарачак.

2. Район Башкарма комитеты җитәкчесе өчен контракт шартлары Район Советы тарафыннан җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә һәм Татарстан Республикасы законы белән җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә раслана.

3. Район Башкарма комитеты җитәкчесе вазыйфасына кандидатларның түбәндәгеләре булырга тиеш:

- «дәүләт һәм муниципаль идарә» белгечлеге буенча югары һөнәри белем йә район Советы карары белән билгеләнгән белгечлек буенча башка югары һөнәри белем;

- тиешле вазыйфаи төркемнең муниципаль вазыйфаларындагы муниципаль хезмәт стажы яисә аларга тиңләштерелгән дәүләт граждан хезмәте Вазыйфаларында кимендә ике ел йә белгечлек буенча кимендә биш ел эш стажы;

- җитәкче, оешма җитәкчесе урынбасарының, дәүләт органының, җирле үзидарә органының, шулай ук аларның структур бүлекчәләре җитәкчеләренең вазыйфаларында кимендә биш ел идарә эшчәнлеге тәҗрибәсе;

- Район Советы карары белән билгеләнгән башкарма комитет җитәкчесенең вазифаи бурычларын үтәү өчен кирәкле күләмдә эшлекле сыйфатлар һәм күнекмәләр.

4. Район Башкарма комитеты җитәкчесе вазыйфасын биләүгә конкурс әлеге Устав һәм Район Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

5. Конкурс шартлары, аны уздыру датасы, вакыты һәм урыны турында белешмәләр, контракт проекты массакүләм мәгълүмат чараларында конкурс уздыру көненә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга тиеш.

6. Конкурс үткәрү өчен конкурс комиссиясе төзелә. Конкурс комиссиясе әгъзаларының гомуми саны Район Советы тарафыннан билгеләнә.

7. Конкурс комиссиясе әгъзаларының яртысы Район Советы, ә икенче яртысы Татарстан Республикасы Президенты тарафыннан билгеләнә.

8. Башкарма комитет җитәкчесе вазыйфасына конкурс нәтиҗәләре буенча конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан Район Советы

тарафыннан билгеләнә. Район Башкарма комитеты җитәкчесе вазыйфасына билгеләү турындагы карар район башлыгы тәкъдиме буенча конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан район Советы утырышында депутатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

9. Район Башкарма комитеты җитәкчесе белән Район Башлыгы контракт төзи.

Район Башкарма комитеты җитәкчесе белән килешү Башкарма комитет җитәкчесе вазыйфасына затны билгеләү турында карар кабул иткән Район Советы вәкаләтләре чорына төзелә Район комитеты (яңа чакырылыш район Советы эшли башлаганчы), ике елдан да ким түгел.

9.1. Муниципаль район Башкарма комитетының контракт нигезендә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы җитәкчесе:

1) Район Советы контролендә һәм хисап тота;

2) Район Советына үз эшчәнлеге нәтиҗәләре һәм башкарма комитет эшчәнлеге нәтиҗәләре турында, шул исәптән Район Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында еллык отчетлар тапшыра;

3) җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен хәл итү буенча Районның Башкарма комитетын гамәлгә ашыруны тәэмин итә.

48 нче статья. Районның Башкарма комитеты җитәкчесе вәкаләтләре чоры

1. Башкарма комитет җитәкчесе белән контракт яңа чакырылыш Советы эшли башлаганчы, башкарма комитет җитәкчесе вазыйфасына затны билгеләү турында карар кабул иткән Район Советының вәкаләтләре чорына төзелә, әмма кимендә ике елга.

2. Район Советы вәкаләтләре чоры тәмамлангач, Район Башкарма комитеты җитәкчесе үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны билгеләнгән тәртиптә Район башкарма комитетының яңа җитәкчесе билгеләгәнчегә кадәр дәвам итә.

49 нче статья. Башкарма комитет җитәкчесе вәкаләтләре

Башкарма комитет җитәкчесе:

1) Башкарма комитет эшчәнлегенә бер башлангыч принципларында җитәкчелек итә һәм Районның Башкарма комитеты үз компетенциясенә керә торган вәкаләтләрне үтәгән өчен шәхси җаваплылык тота;

2) Районның Башкарма комитетын район Советы, район башлыгы, Районның башка җирле үзидарә органнары һәм башка муниципаль берәмлекләр, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә;

3) Район Советы каравына Район бюджеты проектларын һәм аның үтәлеше турындагы хисапларны тәкъдим итә;

4) Район Советы каравына Районның комплекслы социаль-икътисадый үсеш планнары һәм программалары проектларын һәм аларның үтәлеше

турындагы хисапларны тәкъдим итә;

5) Район Советы раславына Башкарма комитет структурасы проектын кертә, дип раслый Район Башкарма комитетының штат расписаниесе расланган хезмәткәрләрнең иң чик саны һәм хезмәткә түләү фонды белән билгеләнгән структура;

1) Район Башлыгы белән килештереп билгели һәм башкарма комитет җитәкчесе урынбасарларын вазыйфаларыннан азат итә, алар арасындагы вазыйфаларны бүлә, муниципаль хезмәткәрләрне һәм Район Башкарма комитетының башка хезмәткәрләрен вазыйфасына билгеләп куя, аларның эшчәнлеген тикшереп тора, аларга карата бүләкләү һәм дисциплинар җаваплылык чараларын куллана;

2) үз вәкаләтләре чикләрендә расланган бюджет нигезендә Район чаралары белән эш итә;

3) Районның Башкарма комитеты федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән Районның җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра һәм (яисә) гамәлгә ашыруны тәэмин итә, аларны үтәү өчен шәхсән җаваплы; тиешле законнар нигезендә һәм үтәгәндә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

4) Район Башкарма комитеты компетенциясенә кертелгән җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча хокукый актлар, шулай ук Район Башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

5) Район Советының елга бер тапкырдан да сирәгрәк яисә район башлыгы таләбе буенча район Советына үз эшчәнлеге һәм эшчәнлеге турында хисап тапшыра;

6) халыкка Район Башкарма комитеты эшчәнлеге турында даими мәгълүмат бирә, район башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданнарны кабул итүне оештыра, айга кимендә бер мәртәбә гражданнарны шәхси кабул итүне гамәлгә ашыра, гражданнарның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

7) дәүләт һәм башка органнарда Районның мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау чараларын күрә, башкарма комитет исеменнән судка гариза бирә, ышанычнамәләр тапшыра;

8) Район Советы раславында Районның Башкарма комитеты органнары турындагы нигезләмәләр проектларын тәкъдим итә;

9) үз вазыйфасына билгеләп куя һәм Район Советы билгеләгән тәртиптә Районның Башкарма комитеты органнары җитәкчеләрен вазыйфаларыннан азат итә;

10) законнар, әлеге Устав, Район Советы карарлары һәм төзелгән контракт нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

50 нче статья. Район Башкарма комитеты җитәкчесе вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу

1. Башкарма комитет җитәкчесе вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) әлеге статьяның 2 өлеше нигезендә контрактны өзү;

4) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге №131-ФЗ Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;

5) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылу;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә үлгән дип игълан ителсә;

7) аңа карата судның гаепләү карары закон көченә керүе;

8) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданы - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы чит дәүләт органнарына сайланырга, аларга чит дәүләт гражданлыгы алырга йә яшәүгә рөхсәт яисә Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булып тормаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган башка документ яисә башка документ алырга хокуклы, аның нигезендә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

10) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә юлламалар;

11) Районны гамәлдәге кануннар яки Районны бетерү нигезендә үзгәртеп корулар;

12) Район чикләре үзгәрүгә бәйле рәвештә район сайлаучыларының саны 25 проценттан артыгракка арткан.

13) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогы бозылу;

14) җирле администрация башлыгы вәкаләтләрен башкаручы муниципаль берәмлек башлыгы вазыйфасына керешү;

15) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге №273-ФЗ Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге №230-ФЗ Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга счетлар (кертемнәр) ачуны һәм булдыруны, кулдагы акчаларны һәм кыйммәтле әйберләрне чит ил банкларында саклауны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы №79-ФЗ Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта Россия Федерациясе территориясеннән читтә, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) аннан файдалану».

2. Башкарма комитет җитәкчесе белән килешү яклар килешүе буенча яки суд тәртибендә гариза нигезендә өзелергә мөмкин:

1) Район Советы яисә Район башлыгы контракт шартларын җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә кагылышлы өлешендә бозуга бәйле рәвештә, шулай ук законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә;

2) Татарстан Республикасы Президенты - контракт шартларын Районның

җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә, шулай ук законнарда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә бозуга бәйле рәвештә;

3) Башкарма комитет җитәкчесе - Районның җирле үзидарә органнары һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары контракты шартлары бозылуга бәйле рәвештә.

VI бүлек. РАЙОН СОВЕТЫ, РАЙОН БАШЛЫГЫ ҺӘМ РАЙОН БАШКАРМА КОМИТЕТЫ АРАСЫНДАГЫ МӨНӘСӘБӘТЛӘР

51 нче статья. Район Советы, Район Башлыгы һәм район Башкарма комитетының үзара эшчәнлек нигезләре

1. Әлеге Устав, Район Советы, Район Башлыгы һәм Башкарма комитеты вәкаләтләрне үзләренчә башкаралар.
2. Район Советы һәм Районның Башкарма комитеты законнарда, әлеге Устав формаларында Районның икътисадый һәм социаль үсеше процесслары белән нәтиҗәле идарә итү максатларында һәм аның халкы мәнфәгатьләрендә хезмәттәшлек итергә тиеш.
3. Район Советы һәм Районның Башкарма комитеты кабул ителгән хокукый актларны имза салынганнан соң җиде көн эчендә бер-берсенә юллый.
4. Район Советы, Район Башлыгы Башкарма комитет җитәкчесенә районБашкарма комитеты җитәкчесенең хокукый актларны кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү турында тәкъдим белән мөрәҗәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.
5. Районның Башкарма комитеты җитәкчесе Район Советына, Район Башлыгына район Советының хокукый актларын кабул итү, бетерү, үзгәртү турындагы тәкъдим белән мөрәҗәгать итәргә, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять белдерергә хокуклы.
6. Район Башлыгы Район Башкарма комитеты җитәкчесенә район Советының эш планнарын һәм район Советы карарлары проектларын район Советы регламентында билгеләнгән тәртиптә җибәрә.

1. Район Советы утырышларында, Район Башлыгы уздырган утырышларда, утырышларда киңәш бирү тавышы хокукына ия Район Башкарма комитеты җитәкчесе, аның урынбасарлары яисә вәкаләтле затлары катнашырга хокуклы. Район Башкарма комитетының вазыйфаи затлары, язма чакыру булганда, район Советы сессиясендә катнашырга тиеш.
2. Район Башкарма комитеты җитәкчесе үткәргән утырышларда район башлыгы, район Советы депутатлары катнашырга хокуклы.

52 нче статья. Районның җирле үзидарә органнары арасында бәхәсләрне хәл итү

Районның җирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килештерү процедураларын уздыру юлы белән йә суд тәртибендә хәл ителә.

VII бүлек. РАЙОННЫҢ БАШКА ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ

53 нче статья. Районның контроль-хисап палатасы

1. Районның контроль-хисап палатасы тышкы муниципаль финанс контроленең даими эшләүче органы булып тора һәм Район Советы тарафыннан төзелә.
2. Районның контроль-хисап палатасы рәис һәм аудитордан тора.
3. Районның контроль-хисап палатасы рәисе үз вазыйфасына Район Советы тарафыннан район Советы вәкаләтләре чорына билгеләнә.
4. Районның контроль-хисап палатасын оештыру һәм эшчәнлек тәртибе, аның вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексында «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләрнең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенең гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге №6-ФЗ, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге №131-ФЗ, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, Район Советы раслаган контроль-хисап палатасы турындагы нигезләмә, башка муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнә.

Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә Районның контроль-хисап палатасы эшчәнлеген хокукый җайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

54 нче статья. Районның финанс-бюджет һәм җир-мөлкәт палатасы

1. Районның финанс-бюджет һәм җир-мөлкәт палатасы үз вәкаләтләре чикләрендә муниципаль мөлкәт белән идарә итүне гамәлгә ашыручы җирле үзидарәнең даими эшләүче органы булып тора, шул исәптән район милкендәге җир кишәрлекләре, хуҗалык җәмгыятьләренең устав капиталларындагы акцияләр, өлешләр (кертемнәр) булып тора, шулай ук район бюджетын үтәү, район бюджеты проектларын һәм аның үтәлеше турында хисап төзү.

Районның финанс-бюджет һәм җир-мөлкәт палатасы Районның Башкарма комитетына хисап тота.

2. Районның финанс-бюджет һәм җир-мөлкәт палатасында мөһер, Районның гербы сурәтләнгән һәм үз исеме булган бланклар бар.
3. Районның финанс-бюджет һәм җир-мөлкәт палатасы рәисе вазыйфасына Район Башкарма комитеты җитәкчесе итеп билгеләнә.
4. Район финанс-бюджет һәм җир-мөлкәт палатасы эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары район бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.
5. Финанс-бюджет һәм җир-мөлкәт палатасы үз эшчәнлеген район Советы раслаган законнар, әлеге Устав һәм Финанс-бюджет палатасы турындагы Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашыра.

VIII бүлек. САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ

55 нче статья. Районның сайлау комиссиясе

1. Район сайлау комиссиясе муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне депутатны, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасын, җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затын әзерләүне һәм уздыруны, район чикләрен үзгәртү, Районны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыра.

Районның сайлау комиссиясе җирле үзидарә органнары структурасына керми.

2. Районның сайлау комиссиясе Татарстан Республикасы Сайлау кодексында федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә Район Советы тарафыннан төзелә.

3. Районның сайлау комиссиясе вәкаләтләре чоры биш ел.

1. Районның сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш хокукына ия 8 әгъзадан төзелә.

2. Район сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү район бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

3. Район сайлау комиссиясе вәкаләтләре, аның эшчәнлеге тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав белән җайга салына. Район Советы мөрәҗәгате нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча Район сайлау комиссиясе вәкаләтләре законнар нигезендә территория сайлау комиссиясенә йөкләнергә мөмкин.

4. Сайлау комиссиясе рәисе Район аның беренче утырышында сайлау комиссиясенең хәлиткеч тавыш хокукына ия әгъзалары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән түбәндәге тәртиптә сайлана:

1) Татарстан Республикасы үзәк сайлау комиссиясе тәкъдиме булганда - Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тәкъдиме буенча;

2) Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе тәкъдиме булмаган очракта - район сайлау комиссиясенең хәлиткеч тавыш хокукына ия әгъзалары керткән тәкъдимнәр буенча.

Сайлау комиссиясе рәисе үз функцияләрен таркалмаган нигездә башкара.

IX бүлек ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ РАЙОН ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕ

56 нче статья. Юридик зат хокукларына ия Районның җирле үзидарә органнары

1. Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик затлар Район Советы, Районның Башкарма комитеты, Районның финанс-бюджет палатасы, Районның мөлкәти һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы һәм Районның Контроль-хисап

палатасы бирелә.

2. Район Советы карары белән юридик зат хокуклары белән башка муниципаль органнар да, шулай ук Башкарма комитет структурасы нигезендә аның аерым органнары да бирелергә мөмкин.

57 нче статья. Районның җирле үзидарә органнары, юридик затлар буларак

1. Район исеменнән мөлкәти һәм башка хокукларны һәм бурычларны сатып алырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясарга мөмкин Район Башкарма комитеты җитәкчесе.

2. Район Башлыгы мөлкәти һәм башка хокукларны һәм бурычларны ала һәм гамәлгә ашыра, район Советы, Район башлыгы депутатларының эшчәнлеген тәэмин итүгә, шулай ук район Советына беркетелгән муниципаль мөлкәт карары белән җибәрелгән район бюджеты акчалары белән бәйле рәвештә судта ышанычнамәсез чыгыш ясый.

3. Юридик зат хокукларына ия Районның җирле үзидарә органнары идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениеләре булып тора һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар буларак дәүләт теркәлүе узарга тиеш.

58 нче статья. Районның җирле үзидарә органнарын финанслау

1. Районның җирле үзидарә органнарын тоту чыгымнары район бюджетының үз керемнәре исәбеннән финанслана.

2. Законда, әлеге Уставта, Район Советы карарларында каралган очракларда Районның җирле үзидарә органнары эшчәнлеген тәэмин итүгә чыгымнар Район бюджетында Россия Федерациясе бюджеты чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

X бүлек РАЙОН БАШЛЫГЫНЫҢ ҺӘМ РАЙОННЫҢ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРЫН БИЛӘҮЧЕ БАШКА ЗАТЛАРНЫҢ СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘРЕ

.

59 нче статья. Район Башлыгы һәм аның урынбасарлары, даими нигездә эшләүче Район Советы депутатлары, башка вазыйфаи затлар эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре

Район Башлыгына һәм аның урынбасарларына, даими нигездә эшләүче Район Советы депутатларына, башка вазыйфаи затларга бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр “Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутатының, Татарстан Республикасында җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затының вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында” 2009 елның 12 февралендәге №15-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы һәм Район Советы карарлары белән билгеләнә.

60 нчы статья. Район Башлыгының, Район Советы депутатларының

кагылгысызлык гарантияләре

1. Район Советы депутатларының, Район Башлыгының хокуклары гарантияләре, аларны җинаять яки административ җаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алганда, тентүдә, сорау алганда, аларга карата башка җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылуда, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны депутатларына, аларның багажларына, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларына, алар куллана торган элемтә чараларын исәпкә алганда федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә район Советы депутаты, Район Башлыгы тавыш биргәндә әйтелгән фикерләре, позициясе һәм аларның статусына туры килә торган башка гамәлләре, шул исәптән вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң да, җинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә район Советы депутаты, Район Башлыгы тарафыннан халык алдында кимсетүләр, яла ягу яки федераль законда каралган башка хокук бозуларга җибәрелгән очракларга кагылмый.

XI бүлек РАЙОН ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРНЫҢ ҖАВАПЛЫЛЫГЫ

61 нче статья. РАЙОН ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРНЫҢ ҖАВАПЛЫЛЫГЫ

Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары район халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында федераль законнар нигезендә җаваплы булалар.

62 нче статья. Район Советы депутатларының район халкы алдында җаваплылыгы

1. Район Советы депутатларының, шул исәптән Район Башлыгының, халык алдында җаваплылыгы район халкының ышанычын югалту нәтиҗәсендә барлыкка килә.

2. Район Советы депутаты ышанычын югалткан, шул исәптән җирлекнең вәкиллекле органы депутаты буларак, район башлыгы федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

63 нче статья. Районның дәүләт алдындагы җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Федераль закон нигезендә район Советының, Район Башлыгының, Район Башкарма комитеты җитәкчесенең дәүләт алдында җаваплылыгы алар тарафыннан Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм әлеге Уставны бозган очракта, шулай ук район җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә гамәлгә ашырмау очрагында тиешле суд карары нигезендә башлана.

64 нче статья. Физик һәм юридик затлар алдында Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Районның җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы федераль кануннарда билгеләнгән тәртиптә башлана.

XII бүлек РАЙОННЫҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

65 нче статья. Районның муниципаль хокукый актлары системасы

1. Районның муниципаль хокукый актлары системасына түбәндәгеләр керә:

1) Район Уставы;

2) җирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;

3) Район Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

4) әлеге Уставта каралган Район Башлыгының, башкарма комитетның, җирле үзидарәнең башка органнарының һәм вазыйфаи затларының хокукый актлары.

2. Район уставы һәм җирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм районның бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар әлеге Уставка һәм җирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Җирле үзидарәнең органнары һәм вазыйфаи затлары кабул иткән муниципаль хокукый актлар районның бөтен территориясендә һичшиксез үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданнар, оешмалар җитәкчеләре, дәүләт хакимияте органнарының һәм җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары федераль законнар һәм Административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплы булалар.

5. Районның муниципаль хокукый актлары Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституциячел законнарга, федераль законнарга һәм башка норматив хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

Россия Федерациясенең хокукый актларына, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, законнарга, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларына.

1. Норматив характердагы булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы аны кабул иткән (чыгарган) җирле үзидарә органы яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилнең эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкиле тарафыннан бирелгән тиешле күрсәтмә алынган очракта кичекмәстән туктатылып тора. Бирелгән күрсәтмәнең

түләлеше турында җирле үзидарәнең башкарма-күрсәтмә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә җирле үзидарәнең вәкиллекле органнарына алар карар кабул иткән көннән алып өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итергә тиеш.

2. Район статусын билгеләү турында Татарстан Республикасының яңа законы үз көченә кергәнче гамәлдә булмаган Район статусын билгеләү турында Татарстан Республикасы законы суд карары буенча суд карары закон көченә кергәнче кабул ителгән күрсәтелгән Районның муниципаль хокукый актларын суд тәртибендә гамәлгә яраксыз дип тану яисә муниципаль хокукый актлар күрсәткечләрен гамәлдән чыгару өчен нигез була алмый.

66 нчы статья. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү турыдан-туры район халкы тарафыннан җирле референдумда чагылган гражданнарны турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Әгәр район халкын турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль норматив хокукый акт кабул итү таләп ителсә, компетенциясенә әлеге актны кабул итү кергән район җирле үзидарә органы яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи заты референдумда кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән алып 15 көн эчендә тиешле муниципаль норматив хокукый актны әзерләү һәм кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан арта алмый.

3. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль норматив хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу Район Башлыгын чакыртып алу, район Башкарма комитеты җитәкчесенең вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә район Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

67 нче статья. Район җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары кабул итә торган муниципаль хокукый актларның төрләре

1. Районның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгара:

1) Район Советы - Район Советы карары;

2) Район башлыгы - Район Башлыгының карарлары һәм күрсәтмәләре;

3) Район Башкарма комитеты җитәкчесе - Башкарма комитет җитәкчесе карарлары һәм күрсәтмәләре.

2. Җирле үзидарәнең башка вазыйфаи затлары Район әлеге Устав, аларның статусын билгеләүче башка муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгара.

68 нче статья. Муниципаль хокукый актларны әзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектлары район башлыгы, район Советы депутатлары, Район Башкарма комитеты җитәкчесе, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, шулай ук Районның Контроль-хисап палатасы, Районның Финанс-бюджет палатасы, Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы тарафыннан аларны алып бару мәсьәләләре буенча кертелергә мөмкин.

Гамәлдәге муниципаль норматив хокукый актларны камилләштерү кирәклеген үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында Минзәлә муниципаль районы прокуроры, муниципаль норматив хокукый актларны үзгәртү, бетерү яисә кабул итү турындагы проектларны һәм тәкъдимнәрне кертергә хокуклы.

2. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга теркәлә торган документларның исемлеге һәм формасы Район Советы, Район Башлыгы, Район Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан тиешенчә билгеләнә.

69 нче статья. Район Советының хокукый актлары

1. Районның үз компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча Советы район территориясендә үтәлүе мәҗбүри булган кагыйдәләрне, Район Башлыгын отставкага чыгару турында карар, Район Советы регламенты, район Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар, шулай ук федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав үз компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Район Советы карарлары, кануннарда, әлеге Устав тарафыннан билгеләнгән очраклардан тыш, Район Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Советның җирле салымнар һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм гамәлдән чыгару, Район бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыру турындагы карарлары район Советы каравына бары тик район башкарма комитеты җитәкчесе инициативасы белән генә яисә аның бәяләмәсе булганда гына кертелергә мөмкин. Күрсәтелгән бәяләмә Районның Башкарма комитетына карар проектын тәкъдим иткән көннән соң утыз көн эчендә Район Советына тапшырыла.

4. Район Советы карарларына Район Башлыгы тарафыннан алар кабул ителгән көннән алып өч көн эчендә кул куела һәм әлеге Устав белән билгеләнгән тәртиптә халыкка җиткерелә.

70 нче статья. Район Башлыгының хокукый актлары

Район башлыгы законнар, әлеге Устав, Район Советы карарлары, үз вәкаләтләре чикләрендә Район Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча, шулай ук әлеге Устав, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге №131-ФЗ Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә үз компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара.

71 нче статья. Район Башкарма комитеты җитәкчесенең хокукый

актлары

Башкарма комитет җитәкчесе Районның законнарда, әлеге Уставта һәм Район Советы карарларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләр һәм Районның җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча карарлар, шулай ук район башкарма комитетының эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр чыгара.

72 нче статья. Муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе

1. Район Советы карарлары, әгәр карар үз карары белән билгеләнмәгән булса, Район Башлыгы тарафыннан имзаланган көннән үз көченә керә.

Районның салымнар һәм җыемнар турындагы хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Район Советының Район Уставын кабул итү яисә әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карарлары федераль законда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Район Башлыгының, Район Башкарма комитеты җитәкчесенең, җирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актларыт әгәр башкасы актлар белән билгеләнмәгән булса, аларны имзалаган көннән үз көченә керә.

1. Кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар басма массакүләм мәгълүмат чараларында, pravo.tatarstan.ru “Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталы” интернет-ресурсында (алга таба текст буенча - бастырып чыгару) рәсми сайтта Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының рәсми сайтында http://inzelinsk.tatarstan.ru урнаштыру юлы белән, Районның авыл җирлекләрендә, китапханә системасы учреждениеләрендә урнаштырылган мәгълүмати стендларда урнаштыру юлы белән үз көченә керә (алга таба - район тексты буенча - халыкка җиткерү).http://inenzelinsk.tatarstan.ri

2. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: исеме, аңа кул кую датасы (Район Советы кабул иткән хокукый актлар өчен - шулай ук аны Район Советы кабул иткән дата), теркәү номеры, хокукый актка кул куйган вазыйфаи зат исеме булырга тиеш.

3. Район Советы карарлары, район бюджеты, хисап, аның үтәлеше, җирле салымнар һәм җыемнар билгеләү, Район Советы, Район башлыгы, Район Башкарма комитеты җитәкчесе кабул иткән башка норматив хокукый актлар, аларны имзалаган көннән алып җиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш, моңа федераль закон белән таратылуы чикләнгән белешмәләр булган муниципаль хокукый актлар яисә аларның аерым нигезләмәләре керми.

4. Шулай ук җирле референдумны билгеләү турында, чикләрне үзгәртү, Районны үзгәртеп кору, район башлыгын һәм аның урынбасарларын сайлау, район башкарма комитеты җитәкчесен һәм аның урынбасарларын билгеләп кую

мәсьәләләре буенча норматив булмаган хокукый актлар кануннар нигезендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

5. Законнар яисә әлеге Устав нигезендә рәсми басылып чыккан (халыкка җиткерелмәгән) норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) мөмкин.

6. Басып чыгарганда (халыкка җиткергәндә) муниципаль хокукый акт реквизитлары күрсәтелә.

7. Муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

- хокукый акт текстын Районның җирле үзидарә органнары тарафыннан гамәлгә куелган басма массакүләм мәгълүмат чараларында йә район территориясендә таратыла торган башка басма массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгару. Хокукый акт текстын башка басма массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарганда әлеге бастырып чыгаруның рәсми булуы хакында тамга булырга тиеш;

хокукый акт текстын яисә хокукый акт проектын Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре Порталында районның рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә, «Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталы» на урнаштыру.

Муниципаль хокукый актны бастырып чыгарганда (халыкка җиткергәндә) массакүләм мәгълүмат чарасы чыгу датасы күрсәтелергә тиеш.

3. Муниципаль норматив хокукый актлар, шул исәптән җирле референдумда (гражданнар җыенында) кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән, Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгы тарафыннан Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

XIII бүлек РАЙОННЫҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

73 нче статья. Районның икътисади нигезе

Районның икътисадый нигезен Районның муниципаль милкендәге мөлкәт, район бюджеты акчалары, шулай ук районның милек хокуклары тәшкил итә.

74 нче статья. Районның муниципаль мөлкәте

1. Район милкендә булырга мөмкин:

1) әлеге Уставның 6 статьясында билгеләнгән мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

2) җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очракларда, шулай ук җирле үзидарә органнарының аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6

октябрендәге №131-ФЗ Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә тапшырылган мөлкәт;

3) Район Советының норматив хокукый актлары нигезендә җирле үзидарә органнары һәм район вазыйфаи затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләре эшчәнлеген тәэмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) Районның җирле үзидарә органнарына федераль законнар белән бирелгән һәм җирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле мөлкәт (әлеге Уставның 7 статьясы);

5) әлеге Уставның 8 статьясы нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге №131-ФЗ Федераль законның 17 статьясындагы 1 һәм 1.1 өлешләре нигезендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт.

2. Районның әлеге статьяның 1 өлеше таләпләренә туры килми торган мөлкәткә милек хокукы барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән мөлкәт мөлкәтне үзгәртергә (мөлкәтнең максатчан билгеләнешен үзгәртергә) яисә читләштерергә тиеш. Мондый мөлкәтне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль закон белән билгеләнә.

75 нче статья. Районның муниципаль мөлкәтен биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү

1. Районның җирле үзидарә органнары, әлеге Устав белән билгеләнгән вәкаләтләр бүлешүне исәпкә алып, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителә торган район җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә муниципаль мөлкәткә мөстәкыйль ия булалар, файдаланалар һәм алар белән эш итәләр.

2. Районның җирле үзидарә органнары муниципаль мөлкәтне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнарына вакытлыча яисә даими файдалануга тапшырырга, федераль законнар нигезендә башка килешүләр башкарырга, тартып алырга, башкарырга хокуклы.

3. Муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары белән билгеләнә. Муниципаль мөлкәттән файдаланудан керемнәр җирле бюджетларга керә.

76 нче статья. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хуҗалык җәмгыятьләре

1. Район әлеге Устав билгеләгән вәкаләтләре чикләрендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзергә, үзгәртеп корырга һәм бетерергә, хуҗалык җәмгыятьләре төзүдә, шул исәптән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле муниципальара оешмалар төзүдә катнашырга хокуклы.

Муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен вәкаләтле җирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.

2. Гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы җирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрнең максатларын, шартларын һәм эшчәнлек тәртибен билгели, аларның уставларын раслыйлар, үз вазыйфасына билгеләп куялар һәм әлеге предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең җитәкчеләрен вазыйфаларыннан азат итәләр, әлеге Уставта каралган тәртиптә аларның эшчәнлеге турында хисапларны тыңлыйлар

3. Җирле үзидарә органнары муниципаль берәмлек исеменнән муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидияләп җавап бирәләр һәм аларны федераль законда билгеләнгән тәртиптә үтәүне тәэмин итәләр.

77 нче статья. Районның җирле үзидарә органнарының муниципаль милектәге предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Районның җирле үзидарә органнарының муниципаль милектәге предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар белән, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре кануннарда башкасы билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

XIV бүлек РАЙОННЫҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

78 нче статья. Район бюджеты

1. Район бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен тикшерү районның җирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырыла. Район бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

2. Районның бюджет проекты, Районның бюджетын раслау турында район Советы карары, аның үтәлеше турында еллык хисап, район бюджетын үтәү барышы һәм җирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренең саны турында квартал саен бирелә торган белешмәләр, аларны акчалата тотуга факттагы чыгымнарны күрсәтеп, рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

3. Район бюджеты проектын төзү Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә Районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

4. Район Советының салым һәм җыемнар турындагы норматив хокукый актларына үзгәрешләр кертүне күздә тоткан норматив хокукый актлары район Советына чираттагы финанс елына һәм план чорына җирле бюджет турында карар кертелгән көннән соң кабул ителгән, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен (чыгымнарын) үзгәртүгә китерә торган

норматив хокукый актларында Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен (чыгымнарын) үзгәртүгә китерә торган нигезләмәләр үз көченә керү турында нигезләмәләр булырга тиеш.

Район Советының күрсәтелгән норматив хокукый актлары чираттагы финанс елыннан соң килүче елның 1 гыйнварыннан да иртәрәк түгел.

5. Район бюджеты проекты Минзәлә Район Советының муниципаль хокукый акты нигезендә өч елга (чираттагы финанс елына һәм план чорына) төзелә һәм раслана.

6. Район бюджеты проекты Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә һәм аның таләпләрен үтәгән килеш кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, әлеге Устав һәм Район Советының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда төзелә.

7. Район бюджеты проектын чираттагы финанс елына һәм план чорына төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Җыенына Юлламасының Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган нигезләмәләренә;

бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

Россия Федерациясе таможня-тариф сәясәтенең төп юнәлешләре;

социаль-икътисадый үсеш фаразы;

озак вакытлы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразына үзгәрешләр кертү проекты);

муниципаль программаларда (муниципаль программалар проектларында, күрсәтелгән программалар проектларында).

8. Бюджет турындагы карарда бюджет керемнәренең гомуми күләме, бюджет чыгымнарының гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты) керә торган бюджетның төп характеристикалары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы законнарында, Минзәлә Район Советының муниципаль хокукый актларында билгеләнгән башка күрсәткечләр (бюджет турындагы карарлардан тыш) булырга тиеш.

Район бюджеты турында район Советы карарында шәһәр, авыл җирлекләре (шәһәр эчендәге Районнар) бюджетлары арасында алар Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы законы, Татарстан Республикасы законнары һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән муниципаль хокукый актлар белән билгеләнмәгән очракта керемнәрне бүлү нормативлары булырга тиеш.

9. Район бюджеты турындагы карар белән составына Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары, Район Советының муниципаль хокукый актлары нигезендә кабул ителгән Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә торган күрсәткечләр раслана.

10. Район бюджеты турындагы карар белән раслана:

Район бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлеге;

Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

чыгым төрләренең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) йә чыгымнарның төрләре классификациясенең чираттагы финанс елына һәм план чорына, шулай ук әлеге Кодекста, Татарстан Республикасы законында, Минзәлә Советының муниципаль актында билгеләнгән очракларда бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (төркемнәре һәм төркемнәре) һәм (яисә) максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программага карамаган юнәлешләре) буенча, чыгымнар төрләре классификациясенең бүлекләре, бүлекчәләре һәм бүлекчәләре буенча, шулай ук бюджетлар чыгымнары классификациясенең әлеге Кодекста, Татарстан Республикасы законы, Минзәлә хокукый акты белән билгеләнгән очракларда бюджет чыгымнары классификациясенең бүлекчәләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү;

чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә җибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

Район бюджеты чыгымнарының шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме район бюджеты чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган чыгымнарны исәпкә алмыйча), план чорының икенче елында Район бюджеты чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

чираттагы финанс елына һәм план чорына Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;

елның 1 гыйнварына, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел килүче, муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелеп;

Район бюджетының тиешенчә Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы Минзәлә районы Советының муниципаль хокукый актларында билгеләнгән башка күрсәткечләре.

11. Район бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта Район советына Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә документлар һәм материаллар тапшырыла.

12. Район бюджеты турындагы карар проектын карау һәм аны раслау тәртибе Чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан бюджет турындагы карарның үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар нигезендә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184.1 статьясы нигезендә күрсәткечләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

13. Район бюджеты турындагы карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында яисә Район бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елның 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Район бюджеты турындагы карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

14. Районның җирле үзидарә органнары район бюджетының балансылылыгын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, дефицит, муниципаль бурыч күләме һәм структурасы, районның бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча Татарстан Республикасының билгеләнгән федераль законнарын һәм законнарын үтәүне тәэмин итә.

15. Район бюджеты керемнәре Россия Федерациясенең бюджет законнары, салымнар һәм җыемнар турындагы законнар һәм башка мәҗбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә төзелә.

16. Район бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган рәвешләрдә гамәлгә ашырыла.

Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, район бюджеты чыгымнарын дәүләт хакимиятенең федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга рөхсәт ителми.

17. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

79 нче статья. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр сатып алулар дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр сатып алу җирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

80 нче статья. Район гражданнарының үзара салым акчалары

1. Гражданнарның үзара салым акчалары дигәндә гражданнарның җирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләрне хәл итү өчен башкарыла торган түләүләре аңлашыла. Гражданнарның үзара салым тәртибендә түләүләр күләме, саны мөмкин булмаган гражданнарның аерым категорияләреннән тыш, районның барлык халкы өчен бертигез дәрәҗәдә билгеләнә.

Район халкының гомуми санының 30 проценттан артыгын һәм алар өчен түләүләр күләме киметелергә мөмкин.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән гражданнарның бер тапкыр бирелә торган түләүләрен кертү һәм куллану мәсьәләләре җирле референдумда хәл ителә.

81 нче статья. Районның муниципаль алынмалары (муниципаль

бурычы)

1. Муниципаль хисаплашулар дигәндә эчке базарда Россия Федерациясе валютасында урнашкан Район исеменнән кыйммәтле кәгазьләр чыгару юлы белән гамәлгә ашырыла торган муниципаль заемнар һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының җирле бюджетка Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм муниципаль бурыч йөкләмәләре барлыкка килә торган кредит оешмаларыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә җәлеп ителә торган кредитлар аңлашыла.

Районның Россия Федерациясеннән читтә Россия Федерациясе валютасында алган алынмалары рөхсәт ителми.

2. Район исеменнән муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукы Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә Район Башкарма комитетына карый.

82 нче статья. Районның җирле бюджетын үтәү

1. Районның җирле бюджетын үтәү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Район бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның бирелгәнлеге нигезендә башкарыла.

3. Район бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, район бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Район бюджетын үтәү Районның җыелма бюджет язмасы һәм районның касса планы нигезендә оештырыла.

83 нче статья. Бюджет хисабы. Район бюджеты үтәлеше турында еллык хисап

1. Районның бюджет хисабы еллык.

2. Районның бюджет хисабы район финанс-бюджет палатасы тарафыннан бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының җыелма бюджет хисабы нигезендә төзелә һәм Район Башкарма комитетына тапшырыла.

3. Район бюджетының үтәлеше турында еллык хисап Район Советы карары белән расланырга тиеш.

4. Районның финанс-бюджет палатасы муниципаль районның берләштерелгән бюджеты үтәлеше турында бюджет хисабын Россия Федерациясе субъектының финанс органына тапшыра.

5. Район бюджетының үтәлеше турындагы еллык хисап, аны Район Советына керткәнче, тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчаларының баш күрсәтмә бирүчеләренең (күрсәтмә бирүчеләрнең) бюджет хисабын тышкы тикшерүне һәм Район бюджетының үтәлеше турындагы еллык хисап буенча бәяләмә әзерләүне үз эченә ала.

Район бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет

кодексы таләпләрен үтәгән килеш, Район Советының әлеге Устав һәм муниципаль норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә Районның контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла. Район составына керүче җирлекнең вәкиллекле органы мөрәҗәгате буенча, җирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү Районның контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Районның Башкарма комитеты агымдагы финанс елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча аның буенча бәяләмә әзерләү өчен район бюджетының үтәлеше турында хисап бирә. Район бюджеты үтәлеше турында еллык хисап буенча бәяләмә әзерләү бюджет акчалары баш бүлүчеләрнең еллык бюджет хисабының еллык бюджет тикшерүе мәгълүматлары нигезендә 1 айдан артмаган срокта уздырыла.

6. Районның Башкарма комитеты агымдагы елның 1 маеннан да соңга калмыйча хисап финанс елына район бюджетының үтәлеше турында еллык хисап хисабын Район Советы карары проектын, район бюджетының үтәлеше турында хисап финанс елына, район бюджетының үтәлеше турында башка бюджет хисабын, районның берләштерелгән бюджетының үтәлеше турында бюджет хисаплылыгын һәм Россия Федерациясенең бюджет законнарында каралган башка документлар проектын кушымта белән Район Советына тапшыра.

7. Район Советы район бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны карау нәтиҗәләре буенча район бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны раслау яки кире кагу турында карар кабул итә.

8. Район Советы тарафыннан район бюджетының үтәлеше турында еллык хисап кире кагылган очракта, ул күрсәткечләрне дөрес чагылдырмау яки тулысынча чагылдырмау фактларын һәм бер айдан да артмаган срокта кабат күзаллауны бетерү өчен кайта.

9. Район бюджетының үтәлеше турындагы карар белән район бюджетының керем, чыгым һәм дефицит (профицит) гомуми күләмен күрсәтеп, хисап финанс елында район бюджеты үтәлеше турында хисап раслана. Хисап финанс елында район бюджетының үтәлеше турында район Советы карарына аерым кушымталар белән түбәндәге күрсәткечләр раслана:

бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча Район бюджеты керемнәре;

керемнәр төрләре, керем подвидлары кодлары, дәүләт идарәсе секторының бюджет керемнәренә карый торган операцияләре классификациясе буенча Район бюджеты керемнәре;

Район бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча Район бюджеты чыгымнарын;

бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча Район бюджеты чыгымнары;

бюджетлар кытлыгын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;

бюджетлар кытлыгын финанслау чыганаклары төркемнәр, төркемчәләр, мәкаләләр, чыгымнар кытлыгын финанслау чыганаклары буенча Район бюджеты кытлыгын финанслау;

Район бюджетының үтәлеше турындагы карар белән шулай ук Россия

Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы законында, Район бюджетының үтәлеше турындагы карар өчен Район Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

84 нче статья. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган Россия Федерациясе бюджет законнарын һәм башка норматив хокукый актларны үтәүне тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм аннан соңгы финанс контроленә бүленә.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлеге булып тора.

3. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә эчке муниципаль финанс контроле финанс-бюджет палатасы органнары (вазыйфаи затлары) булган муниципаль финанс контроле органнарының контроль эшчәнлеге булып тора.

4. Якынча контроль җирле бюджетны үтәү барышында бюджет хокук бозуларын кисәтү һәм кисәтү максатларында гамәлгә ашырыла.

5. Алдагы контроль аларны үтәүнең законлылыгын, исәпкә алуның һәм хисаплылыкның дөреслеген билгеләү максатларында Район бюджетын үтәү нәтиҗәләре буенча гамәлгә ашырыла.

XV бүлек РАЙОН УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ.
ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ ТӘРТИБЕ

85 нче статья. Район Уставы проектын әзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Район Уставы проекты, Район Советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары проекты Район башлыгы, Район Советы депутатлары, Район Башкарма комитеты җитәкчесе, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре тарафыннан кертелә ала.

2. Район Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проектын әзерләү өчен Район Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Район Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында район Советы карары проекты, аларны караган көнгә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, "Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы" нәшер ителергә тиеш pravo.tatarstan.ru яисә Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының рәсми сайтында урнаштыру юлы белән халыкка җиткерелә http://menzelinsk.tatarstan.ru районның мәгълүмат стендларына бер үк вакытта бастырып урнаштыру юлы белән, яисә күрсәтелгән Устав проекты, Район Советының күрсәтелгән карары проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук гражданнарның аны тикшерүдә катнашуы

тәртибен район Советы билгеләгәнчә халыкка җиткереп.http://menzelinsk.tatarstan.ru

Район Уставына үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук күрсәтелгән үзгәрешләр Район Уставын Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга туры китерү максатларында кертелсә, гражданнарның анда фикер алышуда катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) таләп ителми.

4. Район Уставы проекты буенча, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында район Советы Карарлары Нигезендә, әлеге Устав нигезендә, Уставта беркетелә торган мәсьәләләрне һәм аларны хәл итү вәкаләтләрен Россия Федерациясе Конституциясенә һәм федераль законнарга туры китерү максатларында, уставка үзгәрешләр кертелү очракларыннан тыш, ачык тыңлаулар уздырыла.

86 нче статья. Район Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Район Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проектын карау Район Советы регламенты нигезендә кимендә ике укуда гамәлгә ашырыла.

2. Район Уставы проекты, әлеге Уставка беренче укылышта үзгәрешләр кертү турында карар проекты кабул ителгәннән соң күрсәтелгән проект Төзәтмәләр кертү өчен хокук иҗат инициативасы хокукына ия субъектларга район башлыгы тарафыннан җибәрелә.

3. Район уставы, Район Советының Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары күпчелек тарафыннан район Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике өлешкә кабул ителә.

87 нче статья. Район Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар

1. Район уставы, Район Советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары алар кабул ителгәннән соң район башлыгы тарафыннан федераль башкарма хакимият органына кануннарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен җибәрелә.

2. Район уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Район Советы карары алар дәүләт теркәве узганнан соң рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш һәм рәсми басылып чыккан яисә халыкка җиткерелгән көннән үз көченә керә. Район башлыгы теркәлгән Район Уставын, Район Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актны муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органыннан кергән көннән алып җиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка җиткерергә) тиеш.

3. Әлеге Уставка кертелгән һәм җирле үзидарә органнарының структурасын үзгәртә торган үзгәрешләр (Район җирле үзидарәсенең сайланулы вазыйфаи затларын сайлау вәкаләтләреннән, вәкаләтләреннән һәм тәртибеннән

тыш) күрсәтелгән үзгәрешләр әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт кабул иткән Район Советының вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә.